

HEEMKUNDIGE KRING

DE VIERSCHAAR

WACHTEBEKE
SINT-KRUIS-WINKEL

DE VIERSCHAAR

Weg naar Zelzate ter hoogte van het huisje van Steefke Sette

Inhoudstafel

Woord van de voorzitter <i>Guy Hoebeke</i>	p. 1
Internationaal bezoek in Den Dhust <i>Sanne Alexander (m.m.v. Guy Hoebeke)</i>	p. 4
750 jaar Floris ende Blancefloer <i>Jacques De Smet</i>	p. 6
Steefken Sette en Peet Claeys <i>Paul Hesters</i>	p. 8
Waar men gaat langs Vlaamse wegen <i>Chris Scheire</i>	p.13
Den Lochting <i>Paul Hesters</i>	p. 15
Stamboomonderzoek familie Hamerlinck	p. 18
Steefken Sette <i>Walter Willems</i>	p.19
Oproep: Wie herkent hier kinderen van? <i>Guy Hoebeke</i>	p.20

WOORD VAN DE VOORZITTER

Guy Hoebeke

DROEVIG NIEUWS

We vernamen zaterdag 20 februari, dat **Paul Hesters** overleden was die dag. Dit nieuws kwam onverwacht. Paul was een bekend heemkundige. Hij zat gedurende tien jaar in het verbondsbestuur (1990-2000) en verzorgde het contactblad. Hij was nauw verbonden met Wachtebeke en Moerbeke en maakte achtereenvolgens deel uit van het bestuur van beide heemkundige kringen. Paul schreef menig artikel voor onze jaarboeken en voor ons tijdschrift, dat hij jarenlang verzorgde. De volledige lijst van zijn artikels voor onze kring, vindt men op onze webstek. Hij is ook de schrijver van boeken, waarbij dat over de beschieting van het station van Moerbeke, wel de meeste weerklank had. Hij was een vlot verteller, zowel in zijn lezingen als in zijn vele artikels. In dit nummer zijn zijn laatste twee artikels gepubliceerd. Onze kring bood aan de familie zijn innige deelneming aan tijdens de begrafenis te Eksaarde op 27 februari. De kerk zat bomvol. De Latijnse mis was plechtig, mooi gezongen en de eloge door de pastoor getuigde ervan dat hij Paul van nabij kende.

Een tweede, onverwacht, overlijden is dat van Eerwaarde Pater **Etienne Van Doosse-laere**, Oblaat van Maria. Op 5 januari werd hij getroffen door een trombose. Revalidatie kon niet meer baten en pater Etienne overleed op 17 februari. Hij werd begraven te De Panne op 24 februari. Onze kring was vertegenwoordigd door ons bestuurslid Roger Creve. We boden pater Etienne's kloostergemeenschap ons medeleven aan bij het heengaan van een bijzonder mens met een rijk gevuld leven. Zijn levensverhaal, waar hij zo fier op was, verscheen in ons jaarboek 2015.

SCHENKINGEN

In de Nieuwjaarsmaand en de maanden daarvoor mocht onze kring niet klagen wat schenkingen en de verscheidenheid ervan betreft!

Gereedschap en documentatie

In september 2015 kregen we van onze leden **Robert en Jeanine De Bock - De Fleurquin** een spanner voor het zetten van zagen, een klein bankschroefje en een hamer voor kas-seileggers, alles zeer geschikt voor ons museum van ambachtsalaam.

Zeer interessant zijn nog twee aluminium potten, meegebracht uit Engeland door Jeanine haar vader. Even belangrijk is de meegeleverde documentatie (aangevuld in 'den Dhust' van februari) die deze twee potten situeert in het oorlogsgebeuren van WO II. Dit wordt de basis voor een artikel door Jeanine en Robert. Van harte bedankt voor alles.

Uitrusting van den Dhust Dankzij de goede betrekkingen van **André De Vliegheer**, verantwoordelijk voor o.a. de bevoorrading, met de drankenhandel Leyn uit de Leegstraat te Zelzate, schonk dhr. **Leyn** aan onze kring zeven tafels en enkele stoelen, die niet meer pasten in het interieur van de hedendaagse cafés. De tafels werden onmiddellijk geplaatst en onze gelagzaal heeft er bij gewonnen. Zeer hartelijke dank hiervoor.

Schilderijen

§ **Eerst een rechtzetting.** In ons 'Woord' van De Vierschaar 2015-3 over de schilderijen van Jos De Caluwé, kwam reactie van **M. A. Vervae**t uit Lochristi. In tegenstelling tot wat ons over de molen in Zaffelare medegedeeld werd, schrijft dhr. Vervae:

In jullie laatste nummer op bladzijde 2 bestaat er verwarring in verband met de molen die geschilderd werd door Jos De Caluwé. Het gaat op dit schilderijtje om Steensmolen, niet om Clercqsmolen. Deze molen stond eigenlijk op het grondgebied Lochristi aan de grens met Zaffelare. Het afgebeelde huis staat aan de overkant van de straat op het grondgebied

Zaffelare en is thans Oudeveldstraat 161. Deze molen, uitgebaat door de familie Steens, is omgewaaid in 1953, tijdens de stormnacht die vooral in Nederland een grote ramp veroorzaakte. Ik heb die molen zelf nog zien draaien, want op de wijk Molens ben ik opgegroeid, in het huis naast de ouderlijke woning van Palmyre Buyle. Tot 1927 stond 200 meter verder een andere windmolen, laatst uitgebaat door de familie De Clercq. Palmyre Buyle, echtgenote van Leonce Buysse, werd pas geboren in 1930 en heeft die molen dus niet meer gezien.

Dit werd volmondig bevestigd door dhr. Willy Buysse, broer van schenker Ignace.

§§ Dhr. Willy Buysse schonk ons ook vier schilderijtjes van de hand van dhr. **Jos Cloeckaert** (1891-1949), twee van 1929 en twee van 1937. Jos Cloeckaert bewees hiermee dat niet enkel Jos De Caluwé bloemstukken op doek kon brengen.

Maar wie was deze Jos Cloeckaert? Nazicht in een kiezerslijst van 1978 bracht uiteraard geen antwoord, maar gelukkig was daar **Guido Van Kerckhove**, onze deskundige i.v.m. vragen over familie en afstamming. Hij bezorgde ons twee doodsprentjes en het overlijdensbericht van M. Cloeckaert. Daaruit bleek dat hij lid was van de Bond van het H. Hart, lid van de Sint-Ambrosiusgilde en bestuurslid van de Kon. Harmonie "De Eendracht". Hij was ook aangetrouwde familie van ons bestuurslid Yvonne via Hector De Maeschalck, gehuwd met Antoinette Cloeckaert (zuster van Jos) en vader van Hubert. Jos was aannemer van schilderwerken en grootvader van ons medelid dhr Jozef Cloeckaert uit de Melkerijstraat.

Verder nog twee copies van schilderijen van Vincent Van Gogh ('Zelfportret' en 'Boerin die schoven bindt') door dhr. **Eugène De Vos** (1937-2015), aannemer uit Overslag. Zoals blijkt uit de foto's en vergeleken met de oorspronkelijke schilderijen (Wikipedia) had M. De Vos het al een heel eind geschopt in de schilderkunst.

§§§ Een bijzondere vermelding verdient de schenking – in 2013 (!) – door mevrouw **Chantal Van de Veire** uit Winkel van een groot schilderij (stilleven / jachttafereel) door Jos De Caluwé.

Ondergetekende had daar geen gegevens van, maar daaraan is nu rijkelijk verholpen door Mw. Van de Veire zelf. Ze schrijft o.a. het volgende:

*Ik wil even een aanvulling doen aangaande dat ene schilderij. Als dit een stilleven is, tevens jachttafereel, kan ik u melden dat ondergetekende dit geschonken heeft aan de Heemkundige Kring uit nalatenschap van mijn mama, **Buysse Cecile** (gehuwd Van de Veire Gerard), wonende in de Rapenburgstraat 19 te Sint-Kruis-Winkel. Helaas is zij begin februari 2013 overleden. Daar zij veel waarde hechtte aan de 2 schilderijen die zij kocht van Jos de Caluwé, vond ik dat deze een betere bestemming verdienden dan 'meegeven met een opkoper'. Ik zelf heb het kleinste in mijn bezit (stilleven met vaas en bloemen). ... (en schonk) het grootste*

... om het tentoon te stellen in julie Vlaamse kamer. (Het hangt aan de muur.)

P.S. Jos de Caluwé was een graag geziene bezoeker in café Sportief, Knippegroen bij Raoul Baetselier en Mariette. Deze laatsten hadden meerdere schilderijtjes van 'nonkel Jef' maar hun zoon Jackie heeft na hun overlijden deze allen van de hand gedaan. In de jaren 70 kwam 'nonkel Jef' ook regelmatig naar het voetbal in Sint-Kruis-Winkel, werd er goed opgevangen maar of hij achteraf de eindstand wist te vertellen ?????

LEDEN IN DE KIJKER

§ Bij het ronddragen van de jaarboeken en het innen van de lidgelden komen we soms voor aangename verrassingen te staan. Zo **M. De Windt** uit Zelzate, **102 jaar**, die er spontaan nog een jaartje bij deed. Zo ook **M. M. De Loose** in de Havenlaan waar een heus **museum** ondergebracht is in de vroegere garage.

§§ Bij **Georgina Van Maercke** (Overslag) stootten we (5 januari) nog op twee **sagen**, die we u niet willen onthouden! Toen we haar meldden dat haar vader ons de eerste sagen van onze verzameling vertelde, was haar eerste reactie "Sagen? Ach ja, al die verhalen-tjes!" Maar dan herinnerde ze er zich nog twee, die haar vader ons niet verteld had.

° *Bij mijn vader thuis in Nazareth waren er vijftien kinderen en de eerste stierven. Dat werd op een heks gestoken. De pastoor of pater gaf een (gewijde) medaille en die moesten ze onder die heks haar stoel schuiven als ze op bezoek kwam. Dan kon ze niet meer los van die stoel. Die heks kwam niet aan de kindjes of boog er zich ook niet over, maar toch stierven die kindjes.*

°° *Bij de zuster van mijn vader, die in Oostakker woonde, was er ook een heks en die maakte dat de zeugen geen biggen konden krijgen. In die tijd hielpen de boeren elkaar bij de oogst:*

eerst werd er bij de ene gewerkt, dan bij de volgende enz... Er werd tijdens de oogst bij de tante in Oostakker zoveel over die heks en toverij verteld dat ik er met schrik naartoe ging en vurig hoopte dat mijn pa zou komen en mij meenemen naar huis.

§§§ **Boer Van Himme**. Ons medelid, architect **Hubert Van den Hende**, herinnerde zich nog een rijmpje van BVH. Het werd opgetekend door **Hubert Van Kerckhove**, onze ondervoorzitter.

Wie zich Boer Van Himme nog herinnert zal deze rijzige figuur wellicht nog zien staan in de opening van zijn hekken aan de straat in gezelschap van zijn 'molleken' – een klein zwart hondje dat nooit verder dan een halve meter van hem verwijderd was. De handen steeds op de rug met een klein 'zweepseken', een elegant plooibaar stokje. Telkens hij een voorbijganger kon strikken om een praatje mee te slaan, eindigde hij het gesprek als volgt:

"Ja jaaa... Het geld is de meester der aarde, de zenuw des levens, door ieder begeerd, als een koning vereerd. Wie 't heeft gedraagt zich als een wonder, maar velen gaan door dit ondingten onder."

Daarna verscheen een lichte glimlach om de mond met half gespleten ogen alsof hij wilde zeggen, 'Ik weet het misschien toch wel een beetje zitten'.

INTERNATIONAAL BEZOEK IN DEN DHUST

Sanne Alexander (m.m.v. Guy Hoebeke)

De **Nieuwjaarsreceptie** op zondag 3 januari in het praatcafé werd druk bijgewoond. Het resultaat was dat onze – ondertussen al meer dan bekende – herbergiers (om eens een ander woord te gebruiken) soms niet wisten waar eerst lopen en met een felle blos op de wangen de vele bezoekers bedienden. Die dag was er in ‘den Dhust’ tevens **internationaal bezoek** onder leiding van **Sanne Alexander** uit de Meersstraat! Hierna legt Sanne uit hoe ze in contact kwam met **Hans Heinrich, Jóhanna en Hörður**.

Dit najaar (2015) stond Hans Heinrich bij ons, te Hof ter Schoten, aan de deur met de vraag of hij op het landgoed van mijn ouders, Marnix en Tonia Alexander-Dhont, onderzoek mocht voeren met een detector naar een oude Romeinse weg die ooit tussen de Moervaart en de Zuidlede zou gelegen hebben. Deze informatie had hij ergens op een oude kaart gevonden. Hij vertelde ons eveneens wie hij was, waar hij woonde en dat hij nog maar pas was verhuisd vanuit Scandinavië naar Wachtebeke. Dit was onze eerste kennismaking. Verscheidene keren zagen we Hans Heinrich nadien op het land, zowel op de weiden als op de akkers, onderzoek doen naar restanten van die Romeinse weg.

Ergens in december kwamen Hans Heinrich (Denemarken) en zijn vrouw, Jóhanna (IJsland), samen langs voor een babbel en een glaasje wijn. De blaadjes en boekjes van de heemkundige kring werden bovengehaald, aangezien ze beiden heel veel interesse hadden in geschiedenis, zowel in het algemeen als in die van ons dorp Wachtebeke, waar ze recentelijk zijn komen wonen in de Spoorwegstraat. Jóhanna vertelde professor aan de UGent te zijn, ze geeft er Scandinavische taalkunde. Hans Heinrich is gepensioneerd en verdiept zich in geschiedenis en in het maken van juwelen met barnsteen. We vertelden hen over Wachtebeke en de geschiedenis waar we kennis van hadden (zoals de betekenis van de

naam ‘Wachtebeke’ en dergelijke meer).

Door ons vertellen kwamen ze in aanraking met de heemkundige kring en waren dan ook meteen enthousiast toen we hen vertelden over het maandelijks café ‘Den Dhust’ dat in het oude rusthuis De Mey wordt opengehouden. Jóhanna vertelde over haar zoon, Hörður (IJsland), die geschiedenis studeert in Leeds (Engeland), en dat hij ook wel interesse zou hebben in het museum en het café van de heemkundige kring en de geschiedenis van Wachtebeke (zowel als geschiedkundige, dan als liefhebber van Belgisch bier). Met de feestdagen kwam Hörður naar huis (Wachtebeke). Zo gezegd en gedaan, spraken we af op de nieuwjaarsreceptie van ‘Den Dhust’ in januari. Ik heb die dag Hörður en Hans Heinrich een rondleiding in het museum gegeven, en aldaar zijn we met jou aan de praat geraakt. De rest is geschiedenis...

Ze zijn met z’n drieën ook nog naar de nieuwjaarsreceptie van de gemeente afgezakt op 17 januari, om het dorp en het dorpsleven te leren kennen.

Uit het gesprek dat we (GH) tijdens de Nieuwjaarsreceptie hadden met Hörður bleek dat hij belangstelling had voor sporen die zouden wijzen op de aanwezigheid van Vikingen in onze streek. Hans Heinrich vertelde nog dat een voorvader van hem uitgeweken was van Duitsland naar Denemarken om daar bier te brouwen.

Nadien gaf Jóhanna nog volgende aanvullingen: Hans Heinrich is een zeer ervaren opspoorder van metaal (in de grond d.m.v. een metaaldetector) en zal een uitgebreid metaalopsporingsevent organiseren eind april met zijn vrienden metaal-opspoorders uit Noorwegen en Denemarken, langs die oude Romeinse weg in Wachtebeke¹. Hörður studeerde geschiedenis en Latijn aan de Universiteit van Stockholm en studeert nu in Leeds (Engeland) voor het behalen van de graad Master (licentiaat) in Middeleeuwse Studies.

Hierna volgen nog enkele foto's ons welwillend ter hand gesteld door Jóhanna. Ze zijn een goede illustratie van de vroegere activiteiten van Hans Heinrich, van een vondst door hem op het land van Marnix Alexander en van zijn juwelen met barnsteen.

¹ Hiermee wordt bedoeld een Romeinse weg die, volgens Hans Heinrich, zou gelegen hebben tussen Moervaart en Zuidlede op het land van M. Alexander, zoals de aandachtige lezer reeds in het begin van Sannes artikel zal gemerkt hebben.

Jóhanna en Hans Heinrich

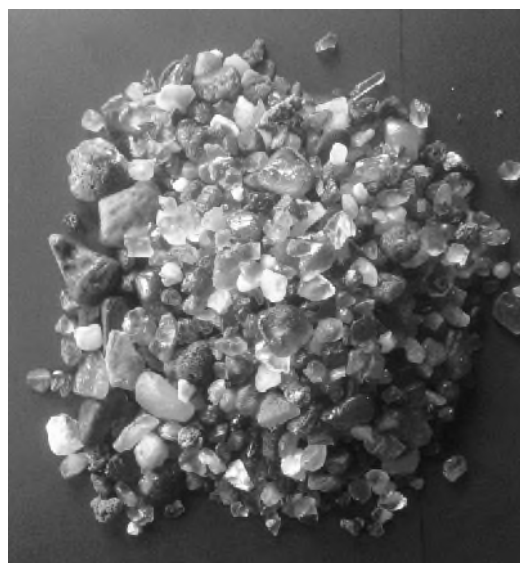
Opgraving in Denemarken

Denemarken 22 februari 2016

Wachtebeke – Spaanse munt

Barnsteen (ruw)

Juwelen met barnsteen

750 Jaar Floris ende Blancefloer van Diederic van Assenede

Jacques De Smet

Onder grote belangstelling waaronder talrijke prominenten vond op 23 oktober 2015 in de kerk van Assenede de Eerste officiële borduursteek voor het “Tapijt van Assenede. Tapijt van Floris ende Blancefloer” alsook de voorstelling van de Davidsfondspublicatie : “Floris ende Blancefloer van Diederic van Assenede. Liefde in het Vlaanderen van de 13^e eeuw” plaats.

Wie was Diederic van Assenede?

Op die vragen wordt nu ten gronde geantwoord door een nieuw Davidsfondsboek van de hand van Vlaanderens bekende literatuurhistoricus, professor emeritus Jozef Janssens van de Universiteit van Brussel (thans K.U. Leuven), met als titel : *Floris ende Blancefloer van Diederic van Assenede. Liefde in het Vlaanderen van de dertiende eeuw*, een splinternieuwe uitgave van het DAVIDSFONDS. Een boek voor elke belangstellende in de heemkunde en geschiedenis van de streek, en voor het onderwijs. Meer dan 150 kleurfoto's, waarvan vele nog nooit gepubliceerd, illustreren de zeer leesbare teksten van deze 70-jarige emeritus-hoogleraar. Professor Janssens realiseerde dit boek op uitnodiging van de Assenedse erfgoed-vereniging vzw HALLEKIN.

Dirkin van Hasnede dichtte 750 jaar geleden dit hoofse liefdesgedicht in 3.974 verzen.

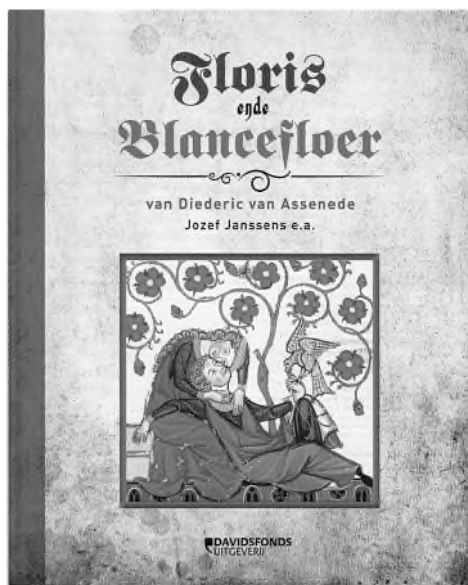
Dit van oorsprong Franse liefdesverhaal ging eeuwen geleden gans West-Europa rond; het was een “bestseller avant la lettre” in dertien verschillende talen; het werd gedicht en vertaald in het Frans, Vlaams, Engels, Duits, Noors, Zweeds, Deens, Italiaans, Spaans, Tsjechisch, Jiddisch, Grieks, IJslands.

Bijzonder is dat Diederics gedicht tot de vroegste Vlaamse literatuur behoort en dateert uit de tijd van bijv. het wereldbekende gedicht *Van den Vos Reynaert* (3.469 verzen), dat ook het licht zag in onze streek.

Onze streek (De Vier Ambachten) was toen mede de voedingsbodem voor de vroege Vlaamse literatuur.

Professor emeritus Jozef Janssens

Het tweede deelproject van “750 Jaar Floris ende Blancefloer”: **“Tapijt van Assenede. Tapijt van Floris ende Blancefloer”**.

Omdat niet iedereen boeken leest, werd een tweede deelproject opgezet om dit eeuwenoud liefdesverhaal ook af te beelden op een wandtapijt (cf. www.tapisserie-bayeux.fr). Het verhaal wordt opgedeeld in een 85-tal verhaaltaferelen. De tekening voor één tafereel is 95 cm breed en 90 cm hoog.

Het 85 meter lange wandtapijt wordt o.a. door Vlaamse en Zeeuwse borduursters met gekleurde wol geborduurd op een linnen doek. Er ging hieromtrent ook verkennend overleg door met Eef de Jonge-Everaert van de Zeeuwse Merklap “Door mijn gedaan”.

Linnen is geweven vlas. De West-Vlaamse linnenweverij NV LIBECO schonk daartoe 170 m2 hoogwaardig linnen aan vzw Hallekin. LI-

BECO hoort tot de drie grootste Europese linnenwevers. Dus Vlaams linnen voor “*Het Tapijt van Assenede. Tapijt van Floris ende Blancefloer*”.

Vzw HALLEKIN kocht reeds 140.000 meter gekleurde two-ply wol.

In het programma waren drie muzikale intermezzo's voorzien. Middels gepaste muziek, voorgesteld door Professor Dr J Janssens, en verder in overleg met organist Antoon Vekeman van het KERKKOOR van Assenede, hebben zangeressen Monique Van de Weghe (Assenede) en Gracy Van der Helst (Assenede) drie bij het thema gepaste gezangen gebracht.

*Het viel eens hemels dauwe
Het waren twee conincskinderen
Blanchefleur*

*Vlnr : Gracy Van der Helst en
Monique Van de Weghe*

Vzw HALLEKIN, erfgoedvereniging, ond nr 0433 479 340

VZW HALLEKIN
ERFOEDSAMENINGHE

zetel : Hollekensstraat, 5
9960 Assenede

www.tapijtvvanassenede.be
hallekin@telenet.be

Tel : 00 32 (0)9 344 44 44

Contactpersoon: **Annie De Smet**

Bestuurder vzw Hallekin

Voorzitter van de werkgroep

“Tapijt van Assenede. Tapijt van Floris ende Blancefloer”

STEEFKEN SETTE EN PEET CLAEYS

Paul Hesters

De naam Steefken Sette zal, zolang er echte Wachtebekenaren zijn die voor de tweede Wereldoorlog geboren zijn, een Wachtebeeks begrip blijven. Ook Peet Claeys, de echtgenoot van Steefken Sette, heeft zijn bijdrage geleverd om in de Wachtebeekse geschiedenis zijn plaats in te nemen.

Peet Claeys was een kozijn van mijn grootmoeder Maria Theresia Claeys die gehuwd was met mijn grootvader August Hesters. Door dit familieverband met het legendarisch koppel Sette-Claeys deden zich binnen onze familie enkele verhalen voor over "Steeffken Sette". De naam van haar man "Peet Claeys" werd daarbij zelden genoemd.

De familie Claeys-De Caluwé

De geschiedenis van dit echtpaar begon op de wijk Langelede. Petrus Claeys werd geboren te Wachtebeke op dertien augustus 1855 als eerste kind uit het huwelijk van Seraphinus Franciscus Claeys en Scholastica Heungens. Seraphinus was afkomstig van Lembeke en zijn echtgenote was geboren te Wachtebeke. Later zouden nog twee dochters en twee zonen geboren worden. Het beroep van Seraphinus Claeys was aardewerker. Dit gezin woonde op de Langelede huisnummer 18.

Stephanie De Caluwé (Steeffken Sette) werd geboren te Wachtebeke op één maart 1858 als eerste kind uit het huwelijk van Petrus Livinus De Caluwé en Joanna Coleta Van Peteghem. Zij was afkomstig van Zaffelare. Hoe zij aan de bijnaam "Sette" gekomen is hebben wij nog niet kunnen achterhalen. Binnen dit huwelijk werden nog vier dochters en twee zoons geboren. Het beroep van Pieter De Caluwé was aardewerker. Het gezin woonde ook op de Langelede nummer 20. Deze twee gezinnen waren dus burens. Op 20 november 1878 huwden Peet en Steefken te Wachtebeke. Waar het jonge echtpaar Claeys-De Caluwé zich na het huwelijk vestigde is niet duidelijk te achterhalen in de bevolkingsregisters van Wachtebeke. Steefken Sette had bij haar huwelijk geen beroep en

Peet Claeys was jachtwachter.

Geloofd zij Jesus-Christus.

BID VOOR DE ZIEL
van
PETRUS LIVINUS DE CALUWE
weduwenaar van
Joanna Van Petegem,
geboren te Wachtebeke den 1 Maart 1826
en er overleden den 26 Februari 1912,
Versterkt door de H.H. Sacramenten

Ik hoorde eene stem uit den hemel die mij zegde:
Zalig degenen die in den Heer sterven. Van nu af
zullen zij rusten van hunnen arbeid; hunne werken
zullen hen volgen. APOC. XIV. 13.
Van krachten uitgeput stierf hij in eenen geluk-
kigen ouderdom, gekomen tot de volheid zijner
dagen. JOB XII. 13.
Wie God vreest zal gelukkig zijn in de laatste
stonden en gezegend worden in de uur zijner dood.
ECCL. I. 13.
Tot U, o Heer, heb ik mijn hart verheven, op U
heb ik mijn betrouwen gesteld. PS. XXIV : 1.
Bemide kinderen vergeet mij niet in uwe gebeden.
Wat eerbaar en heilig is, wat eenen goeden
naam geeft en deugdzaam is, weest daarop be-
dacht, opdat wij elkander eens zouden wederzien
in den hemel. PHIL. IV.
Barmhertige Jesus geef hem de eeuwige rust.
(100 dag. afl.)

R.
I.
P.

druk. DE ROOVER, Wachtebeke, kerkstraat

De huisvesting

Op 6 november 1883 werd voor Meester notaris Alphonse Deschlins te Wachtebeke een akte verleden met de volgende inhoud:

Zijn verschenen bijgestaan met de voornoemde getuigen, Vrouw Sophia Heungens, bijzondere, zonder beroep te Elsene bij Brussel wonende welke komparante verklaart, bij deze, te verkoopen en af te staan, onder de waarborg als na rechte aan en ten behoeve van:

Sieur Petrus Claeys, jachtwachter, en zijne huisvrouw die hij bemachtigt, Stephanie De Caluwe, zonder beroep, beiden te Wachtebeke

woonende, alhier tegenwoordig en aanvaardende.

1. Een woonhuis met schuur, stalling en verderen afhankelijkheden gestaan en gelegen te Wachtebeke, wijk Walderdonck, op een perceel cijnsgrond, toebehoorende aan Franciscus Gijssel, landbouwer te Wachtebeke wonende, ter kadaster bekend sectie A deel van nummer 951 voor eene grootte van vijftien aren palende oost den verpachter, zuid de notaris Ameije, west den steenweg naar Selzaete en noord de burgerlijke godshuizen van Gent.
2. Het cijnsrecht of de pacht aan de verkoopster verleend voor eenen termijn van negenen twintig achtereenvolgende jaren ingang genomen hebbende den zes en twintigsten Augustus achttien honderd tachtig, bij akte van het ambt van den notaris Van der Linden te Wijnkel verblijvende in dato van zes en twintigsten augustus achttienhonderd tachtig, geregistreerd en overschreven ten bureele van grondpanden te Gent den eenen twintigsten september daarna boek 1515 nummer 27 mits de jaarlijksche pachtsom van vijf en twintig franken.

Eigendom

Voorschreven goed aan de verkoopster toebehoorende om het te hebben opgericht ten haren koste enz... De prijs was veertien honderd vijftig franken kontant betaald.

Na gedane lezing heeft Petrus Claeys getekend met de getuigen en ons notaris en de verkoopster en Stephanie De Caluwe hebben verklaard niet te kunnen naamtekenen als ongeletterd zijnde.¹

De grond was eigendom van Franciscus Gijssel landbouwer te Wachtebeke. Volgens de gegevens van het kadaster werd de woning met bijgebouwen opgericht in 1881. Het is Sophia Heungens die de woning heeft laten oprichten. Sophia Heungens was de zuster van Scholastica Heugens de moeder van Petrus Claeys. Hoe en waarom zijn tante daar een huis liet oprichten is onbekend. Zij moet toch geld gehad hebben en waarschijnlijk was zij dienstmeid te Elsene bij Brussel en had zo wat geld ter beschikking. De data in de kadastergegevens verschillen meestal één jaar omdat zij maar een

jaar later moeten aangegeven worden, na de verandering van de situatie.

In 1884 gaat bij een verkoop de grond naar Venneman-Boone om vervolgens in 1893 over te gaan bij verkoop aan Polydoor Bracke (postmeester –Venneman). De cijnspacht van Claeys- De Caluwe blijft duren tot het overlijden van Petrus Claeys in 1950.

Omdat Petrus Claeys jachtwachter was kreeg de herberg de naam “Jagersrust”. In de bevolkingsboeken stond het beroep van Peet Claeys vermeld als “jachtwachter en tapper”. Als bijberoep baatte Peet Claeys ook nog een zandmijn uit.

Huis van Steefken Sette toen het bewoond was door zuster Erna met haar opvangkinderen.

De wildste en onmogelijke verhalen over dit echtpaar en hun woning zijn heden nog niet weg te denken. Alhoewel uit dit huwelijk geen kinderen werden geboren blijven de anekdotes elkaar opvolgen en overtreffen. Het feit is dat deze verhalen bijna niet te controleren zijn en ook nogal eens durfden voortkomen uit de fantasie van mening Wachtebekenaar.

Steefken Sette was van gestalte nogal klein. Volgens de koopakte van de woning kon zij niet schrijven. Waarschijnlijk kon zij ook niet lezen maar met haar tong kon zij alles uitleggen. Volgens bepaalde personen was zij ook goed ter sprake in de Franse taal. Dit kan zijn maar is niet bewezen, zij heeft misschien in haar jeugd gediend, zoals men zegt, bij een Franstalige familie. Het was toen de gewoonte dat jonge meisjes gingen ‘dienen’ in de stad bij de gegoede burgerij. Dat zij een commerciant was is zeker. De herberg “Jagersrust” kende

steeds een grote volkstoeloop. Zondag of weekdag steeds zat de herberg afgeladen vol. Daar werden menig loense zaakjes bedisseld en opgelost. Steefken kon horen zien en zwijgen. Dat was haar grootste eigenschap waarmee zij bekend werd.

Vooreerst was het een jagersrust. De mannen die jaagden waren zeker van de betere stand en kwamen naar daar om allerhande onderonsjes te bekokstoven met andere vrouwen. Het was openbaar gekend als een rendez-vous plaats zowel voor heren als dames. Zo kwam ik regelmatig bij Jules Van den Hende in de toenmalige Statiestraat. Hij was begrafenisondernemer maar voor de oorlog was hij eveneens koetsier. Toen ik vertelde dat Petrus Claeys mijn vaders peetjen was vertelde hij mij het volgende:

Ik woonde toen aan de Smishoek waar het café van Van Assels staat. Daar woonde ik in bij mijn schoonvader Fons Marquenie. Die was koetsier en moest regelmatig vervoer doen van aan de statie naar de Walderdonk bij Steefken

Sette. Zo heb ik ook vervoer gedaan en dat werd niet slecht betaald. Ik moest meestal met een gesloten koets zo dicht mogelijk parkeren aan de uitgang van de wachtzaal aan de statie. Daar moest ik ofwel een man of een vrouw of soms allebei ophalen en bij Steefken Sette voeren. Daar was een zwijgplicht bij en daarvoor werd ik, voor die tijd, vet betaald. Soms moest ik de ene keer met mevrouw rijden en de andere keer met meneer allebei naar dezelfde bestemming maar met een ander gezelschap. Wij op den buiten waren dit zeker niet gewoon maar voor die heren was dit een spel als geen ander. Toen ik dan thuis kwam riep ik Maria, mijn vrouw, om even naar de koets te komen. Bij het openen van de koets prikkelde een parfumgeur onzen neus. Zoiets hadden wij niet in huis dat was beter dan de 4711 eau de cologne.

Er werd zelfs beweerd dat menig hooggeplaatst persoon zijn toevlucht zocht in de jagersrust. Het deed zelfs in die rijd de ronde dat

De café "jagersrust" bij Steefken Sette en Petrus Claeys. Personen van links naar rechts: Serafien De Wulf, Gusta Pringels, onbekende dame, Stefanie De Caluwé (Steefken Sette), Petrus De Wulf, Petrus Mussche, Seraphien De Caluwé en echtgenoot Petrus Mussche. U kan zien dat Steefken Sette niet al te groot van gestalte was. (namen onder voorbehoud)

de latere koning Leopold III een bezoek bracht in de jagersrust. Daarvoor moest het uitstappen van de trein incognito gebeuren. Iedereen moest weg uit de wachtzaal en de koets moest geblindeerd staan op het voetpad.

Toen mijn grootvader, August Hesters, voor de tweede maal huwde met Maria Theresia Claeys, kreeg de naam Steefken Sette meer betekenis binnen onze familie. Uit het eerste huwelijk van mijn grootvader werden zeven kinderen geboren. Uit het tweede huwelijk werden nog negen kinderen geboren. Bij de geboorte van het achtste kind uit het tweede huwelijk van ons grootvader dat de naam Eduardus Richardus kreeg, werd Stephanie De Caluwé (Steefken Sette) doopmeter. Lang heeft zij geen meter kunnen zijn want achttien dagen na de geboorte overleed Eduardus Richardus Hesters. Toen het laatste kind uit het tweede huwelijk van mijn grootvader werd geboren en de naam Robert Petrus kreeg werd Petrus Claeys (de man van Steefken Sette) dooppeter. Alle kinderen uit het eerste huwelijk van mijn grootvader waren zeker een grote kop kleiner dan de kinderen uit het tweede huwelijk. Dit lag aan de familie Claeys, dit waren volgens die tijd personen met een grote gestalte.

Bij ons thuis werd er weinig gesproken over ons vader zijn peter Petrus Claeys en zeker niet over Steefken Sette. Later hebben wij vernomen dat dit om diverse redenen was. Vooreerst was de levensstijl in en rond de jagersrust iets waar de kerk niet in het midden stond. Petrus Claeys zat meer in zijn zandmijnen dan in zijn café en liet zijn vrouw Steefken Sette haar goesting doen als het maar opbracht. Een andere reden was de aanwezigheid van onze buurvrouw, Vitriene Diel (Victorine Dieleman) die was gehuwd met Alfons Everaert en in haar jonge tijd dienstmeid geweest bij Steefken Sette. Om zeker geen verkeerde uitspraken te doen en een burenruzie te vermijden werd daar in ons bijzijn niet over gesproken. Een derde reden was dat het echtpaar Claeys-De Caluwé geen kinderen had en zich steeds omzwermd zag doorfamilieleden van Steefken Sette kwestie van daar misschien nog iets op te rapen.

Zelf heb ik Steefken Sette nooit gekend maar een nicht Louise De Letter vertelde mij het volgende:

Ik ging steeds smokkelen uit Nederland met uw vader en zo verdiende hij wat extra. Hij had, waar weet ik niet, een paar mooie schoenen gezien met vlechtwerk en wilde die kopen. Zoals het de gewoonte was gingen wij bij Clement Hillaert, schoenmaker aan de Smishoek, eens kijken of hij die had. Ik moest natuurlijk mee. Die schoenen waren daar niet meer te verkrijgen want dat was teveel luxe en het was slechten tijd. Het moet ongeveer begin 1937 zijn geweest. Uw vader wilde toch die schoenen en zo reden wij per fiets naar Zelzate. Daar waren die schoenen niet in voorraad maar zij konden wel besteld worden. De bestelling werd geplaatst en we reden terug naar huis langs de Walderdonk. Aan Steefken Sette gekomen zei uw vader dat hij eens wilde naar gaan bij zijn peetjen. Daarmee kwamen wij in het café jagersrust terecht. Uw vader zijn peetjen was van geen kanten te bekennen maar Steefken Sette kwam naar uw vader en zei wel Roberken wie damme hier zien en get een schoan lootjen bij ae. Daar moest uw vader bekennen dat ik zijn nichtjen was. Het was midden in de week en het café zat vol. Enkele weken later zijn wij dan samen om uw vader zijn schoenen gereden naar Zelzate.

Op 20 november 1928 vierde het echtpaar Petrus Claeys – Stephanie De Caluwé hun gouden bruiloft. Op die foto kan u zien dat Petrus

Claeys een grote en grove persoon was in vergelijking met zijn echtgenote Stephanie De Caluwé (Steeffen Sette).

Stephanie De Caluwé of beter Steeffen Sette overleed te Gent op 30 mei 1937. Petrus Claeys bleef alleen achter in de herberg maar de bloei van het rendez-vous huis was voorbij. Mijn vader vertelde mij nog dat hij altijd zijn nieuwjaar ging wensen bij zijn peter en hem steeds een rozijnenbrood mee deed. Of hij zelf ooit een nieuwjaar gekregen heeft weet ik niet. Zelf heb ik nog met mijn vader mee geweest om een bezoek te brengen bij zijn peter. Ik mocht dan op een lange bank zitten in het café terwijl ons vader een babbel deed aan den toog. Die gesprekken waren waarschijnlijk niet voor kinderoren bestemd.

Petrus Claeys, de man van Steeffen Sette overleed te Wachtebeke op 21 juni 1950 op de gezegende leeftijd van bijna 95 jaar. De woning werd daarna nog bewoond door enkele familieleden van het echtpaar Claeys-De Caluwé. Omdat de woning op cijnsground stond kon de-

ze moeilijk verkocht worden. Uiteindelijk werd het door schenking en aankoop eigendom van het klooster te Wachtebeke. In de woning heeft zuster Erna nog gewoond samen met haar zorgkinderen. Eerst was het de bedoeling om een rusthuis te bouwen op die grond maar daar werd uiteindelijk van afgezien. Later werd op de plaats waar eens het café "de jagersrust" stond op 18 januari 1984 een moderne telecommunicatiecentrale in gebruik genomen.

Toeval of niet maar de naam "Steeffen of Steefe" is nog bekend in Wachtebeke als: eerst Steeffen Sette, Steefe Speeke (de reuzin), Steefe Diele (onze snoepwinkel op de hoek van de kleine Melkerijstraat), Steefe theepot (de vrouw van Pier Mul) en Steefe Smet, (de tante van mijn moeder en de moeder van André De Vos champetter geweest te Wachtebeke) er zijn er misschien nog meer, maar al deze "Steeffen" waren bekende personen in Wachtebeke.

¹ Notaris archief Alphons Deschlins repertorium 99 depotnummer 88

WAAR MEN GAAT LANGS VLAAMSE WEGEN...

Chris Scheire

In de tweede wereldoorlog waren er nog bijna geen auto's. En fietsen waren in beslag genomen door de Duitsers. Als je naar Moerbeke moest, dan ging je dus te voet, langs Kalve en Peene: toen een smal kasseien met een karrenslag ernaast. En als je dat op een vrijdagavond deed, dan passeerde je op het einde van Kalve langs een grote groep mensen. Rechts van de baan stond een kapel, toegewijd aan de Moeder Gods. De buurtbewoners kwamen er elke week samen om te bidden voor "onze jongens" die opgeëist waren om in Duitsland te gaan werken. Ze stonden midden op de straat, want ze waren met velen, en in de kapel zelf was maar plaats voor een paar mensen. Ook voor overledenen uit de buurt werd daar gebeden, er werden novenen gehouden voor bijzondere intenties, en in de meimaand kwam men er elke dag de rozenkrans bidden. Het was dus een echte religieuze ontmoetingsplaats, en dat bleef ook zo na de oorlog.

In de jaren '50 werd beslist om de baan naar Moerbeke opnieuw aan te leggen en te verbreden. Het kapelleken stond echter in de weg... Het resultaat lezen we in de Liber Memorialis van de parochie Wachtebeke-centrum. De toenmalige pastoor, Z.E.H. Perquy, schreef:

1954, kapel Kalve

Op Meiavond werd op Kalve een nieuw kapelleken ingewijd ter ere van OLV van de Vrede. De gemeente droeg de onkosten. Het oude, bouwvallige kapelleken (dat er rechtover stond) werd afgebroken, vooral omwille van het verbeteren van de baan.

Die "nieuwe" kapel staat er nu nog altijd, ondanks het feit dat vandalen jaren geleden het raam en het prachtige porseleinen Mariabeeldje kapotgeslagen hebben. De gebuurte heeft dat volledig hersteld en Maria Roets zaliger heeft een heel mooi stenen beeld van Onze Lieve Vrouw geschonken. En nu nog steeds brandt er af en toe een lamp in het kapelletje.

Simonne Ongenae (Kalve 72) kijkt vanuit haar voorplaats uit op de kapel, waarvoor ze meer dan zestig jaar zorg gedragen heeft. Dank u Simonne, voor deze jarenlange trouwe inzet! De familie Poullier, eigenaar van zowel de oude als de nieuwe kapel, heeft beslist deze kapel te schenken aan de kerkfabriek Sint-Catharina van Wachtebeke-centrum. Die dus vanaf nu de verantwoordelijkheid overneemt voor de toekomst van dit kleine heiligdom. Met de vrijwillige hulp van Simonnes dochter Myriam en schoonzoon Luc, die de familietraditie voortzetten door te blijven zorgen voor het onderhoud. Waarvoor welgemeende dank en waardering van de kerkfabriek.

De kerkfabriek zou natuurlijk graag meer weten over het verleden van deze kapel:

- Bestaan er nog foto's/tekeningen/schilderijen van de oude kapel?
- Wanneer en waarom is de oorspronkelijke kapel gebouwd? Waarschijnlijk in de 19° of 20° eeuw, want in de Ferraris-atlas (1777) staat ze niet.
- Zijn er nog oude kaarten waarop deze kapel wel getekend staat?
- Zijn er in Wachtebeke nog andere kapelletjes waarrond mensen vroeger regelmatig samen kwamen bidden?

Mensen die hierop willen reageren, zijn welkom bij Chris Scheire, Walderdonk 64, 09 345 96 48, chris.scheire@skynet.be.

Dank bij voorbaat!

P.S. Wie kent er nog "De rijke rij"? Kort na de oorlog heeft de heer Poullier in vijf huizen elektrische verlichting laten installeren (dit wil zeggen, 1 lamp en 1 "interrupteur"). Het eerste "rijke" huis was Kalve 66, het laatste was Kalve 72. Omdat het huidige museum (Kalve 70) toen nog twee woongelegenheden bevatte, waren er dus vijf "rijke" huizen.

*(Reeds verschenen in licht gewijzigde vorm in **Kerken en Leven** van 25 november 2015)*

Foto Chris Scheire

Op bovenstaande oproep om meer inlichtingen over het kapelletje kwam alvast één antwoord binnen bij dhr Scheire, een antwoord dat een prachtige illustratie is van hoe het er daar vroeger aan toeging.

M. Renaat De Coninck van Pottershoek vertelde het volgende:

Ik ben geboren in 1925 in Peene, waar vroeger Raymond Poullier woonde, als zoon van Gustaaf en Maria Schatteman uit Desteldonk. Mijn vader was eerst zinnens geweest het hof te pachten waar nu Marnix Alexander woont in de Meersstraat. Daar moest echter nog veel gebouwd worden. Toen M. Stefaan Poullier mijn vader aanbood naar zijn hof in Peene te gaan, waar alle gebouwen (woonhuis, stallen en schuren) voorhanden waren, nam hij dat onmiddellijk aan. Stefaan Poullier en mijn vader kenden elkaar van vroeger. Stefaan had zelf geboerd en deed in paarden en mijn vader

ook. Zo kwamen ze met elkaar in contact. Dit was vóór de Eerste Wereldoorlog.

Mijn vader wad oud-strijder van WO I. Na de oorlog boerde hij voort. In 1929 werd hij ernstig ziek. Tijdens de oogst bij het maaïen, in schoven binden en stuiken, werd hij overvallen door een hevig onweer, maar hij werkte door. Zo heeft hij een 'fleurus' (dialect voor longontsteking) opgedaan. Dit werd zo erg, dat er voor zijn leven gevreesd werd. De specialist zei tegen mijn moeder "Als hij terug komt, zal het van heel verre zijn!". Moeder, met haar gezin en de familie en de geburen hebben dan dagen lang 's avonds gebeden voor mijn vader aan het kapelleke en hij is genezen, alhoewel hij nadien nooit meer zo sterk geweest is als vroeger. Hij is dan verhuisd van Peene naar het hof hier op Pottershoek.

(opgetekend door Guy Hoebeke 26-01-2016)

DEN LOCHTING

Paul Hesters

BEELDEKENS UIT ONZE KINDERJAREN

“Wa gaeme vandage weer eten”? Een uitspraak die wij heden ten dage maar al te veel horen. Er is zoveel te verkrijgen in de warenhuizen en in speciaalzaken dat wij geen keuze meer kunnen maken. Alle soorten groenten en fruit zijn het hele jaar te verkrijgen. Zij worden aangevoerd van over gans de wereld. Vele namen van die producten klinken exotisch. Is het nu fruit of zijn het groenten of misschien toch iets anders, wij kunnen het maar zien als het op ons bord ligt. De smaak is nog een ander probleem, niets kun je voorspellen. Zoet, bitter, waterachtig, pikant of andere soorten smaken moeten onze smaakpapillen gewoon worden of weigeren ze te aanvaarden. Bij het laatste smaakgeval is het aangeraden dit niet meer op te eten.

De groenten- en fruitwinkel van het verleden en langs om minder van het heden is en was *“den lochting”*. Aan ieder woonhuis of boerderij was een lochting en eventueel een boomgaard gekoppeld. Dit was onontbeerlijk om verse groenten en fruit te hebben op bepaalde tijdstippen van het jaar. Ook zorgde men ervoor dat men bepaalde groenten en fruit kon innemen of bewaren voor de winter.

De lochting was een plaats op het hof waar de warmte werd gekoesterd. Een plaats die niet te ver van de woning lag, soms voor de woning

als het huis ver van de straat was verwijderd. In vele gevallen was de tuin omringd door een haag. Op de grote hoven of burgerhuizen was de haag vervangen door een stenen muur met daarbij een serre. Anderzijds trachtte men te zorgen voor een kleine keuze van groenten die hier in onze gewesten de voorkeur genoten.

Het korte stalmest werd over de grondoppervlakte van de lochting gespreid om ondergespit te worden. Men spitte zodanig dat er geen *“veure”* te zien was na het spitten. In de volksmond zegde men *“in de ronde spuiten met drie hoeken”*. Het spitten wanneer de vorst zich nog in de grond bevond was tegen alle regels van een tuinman. De grond moest al een zekere opwarming hebben om de kiemkracht van het zaaigoed te bevorderen. Sommige gewassen konden geen of moeilijk vers stalmest verdragen en daar werd dan ook rekening mee gehouden. De meeste groenten mochten maar om de drie jaar terug op dezelfde plaats gezaaid worden om uitputting van de grond te vermijden. De soort grond die in de tuin aanwezig was had een zeer grote invloed op de producten uit de tuin. Voor zuivere zandgrond moest het volgens de mensen *“dagelijks regenen en de zondag zelfs tweemaal”*. In tuinen met kleigrond of verbeterde grond kon men het water beter vasthouden in de teeltlaag zodat de planten een betere en regelmatigere vochtigheid kregen om op te groeien.

Een lochting was dus meer dan wat grond met daarop wat groenten. Men had voldoende kennis verkregen om een maximum opbrengst te bekomen. Dit leerden wij al van toen wij klein waren. Wij kregen zelf een klein hoekje in te tuin waar wij, als kleine snaak, onze eigen groenten mochten verbouwen. De knepen van *“de lochtingboer”* werden van vader op zoon doorgegeven. In de lagere school kregen wij ook onderricht in de tuin van de meester. Dit was meestal met de bedoeling om hem te on-

derhouden en zo het werk voor **“meester De Waele”** te verminderen.

Het bouwen van appartementen en andere soort bewoning hebben er voor gezorgd dat er aan de buitenranden van de stad volkstuintjes verschenen. De bewoners konden daar gaan boeren voor eigen gebruik. Dit fenomeen is ook stilaan tot het verleden gaan behoren. Het buitenhuis gaan werken van man en vrouw binnen het gezin was een tweede oorzaak van het teloorgaan van verschillende groentetuinen. Waar vroeger de thuiswerkende vrouw moest zorgen voor de opvoeding van de kinderen en het onderhoud van het hof en de tuin staat nu het buitenhuis weken centraal en is er geen of weinig tijd meer voor wat men eens de “lochting” noemde.

Wat werd er zoal geteeld in een moestuin? Na het spitten van de tuin had men de laatste schorsenenelen, die tijdens de winter nog in de grond staken, er uitgehaald en in een kleine put gestoken om nog wat te bewaren. De zurkel, die een wintervaste plant is, werd opgekuist om zo terug weelderig te kunnen uitschieten. Dit zou één van de eerste groenten uit den hof kunnen zijn. **“Zurkelplets met gestampte petatten en een schelle buikstik”** wat wil een mens nog meer ?! Om de aankoop van zaad te beperken werden enkele kolen ingespit, die men zou laten **“opschieten”**, zo kon men zaad bekomen voor het volgende jaar.

De plantuien gingen zo vroeg mogelijk de grond in, zij konden toch niet bevriezen. Sjalotten, de tegenhanger van de uien, waren onmisbaar voor het klaarmaken van bonen en knijn. Zij werden tegelijkertijd geplant als de uien. De spinazie werd gezaaid en was de opvolger van de zurkel. Radijzen was een delicatesse. Alles werd gezaaid in functie van de grootte van de tuin en het aantal personen in het huisgezin. Men probeerde ook diverse kruiden te zaaien op een wachtbed. Groenten aankopen was een uitzondering, alleen bij speciale gelegenheden kocht men bepaalde groenten die men zelf moeilijk kon telen. De verdere evolutie in de groentetuin hing nu af van de weersomstandigheden en de ligging van de tuin. Het

zaaien van wortels en het planten van erwten volgde zo snel mogelijk. Salade werd onder beschutting van een stuk glas gezaaid om gedeeltelijk uitgeplant te worden of te gebruiken als sla voor in de **“pielekenssaue”**. Het rijshout voor de erwten werd opnieuw aangescherpt en aangevuld met wilgenhout dat men speciaal tijdens het kappen van de tronken in de winter opzij had gelegd.

Het was nog te vroeg toen de **“boonkodden”** (staken) uit de beschermde bergplaats gehaald werden, nagezien en aangescherpt. Jaarlijks moesten wij bij de garde in Peene gaan kijken of hij boonkodden had. Bij het uitdunnen van de sparrenbossen verkocht de garde **“boonkodden”**. De prijs lag ongeveer tussen de 3 en 5 frank. Zuinig omspringen met die kodden en goed behandelen was de boodschap. Had men een kleine groentetuin dan gebruikte men die kodden voor het aanplanten van bonen. Anderen hielden het bij struikbonen. Regelmatig werd de barometer in het oog gehouden of er was een volkswijsheid die de temperatuur tijdens de nacht voorspelde. De vroege **“petatten”** kwamen reeds boven en het was opletten geboden. Er stond altijd een gieter water ter beschikking om bij eventuele nachtvorst de vorstgevoelige groenten, waaronder de aardappel te begieten. **“Mijn petatten zijn van den nacht gelijk gezet”**. Dat betekende dat de vorst zijn werk had gedaan en al wat boven de grond uitstak zwart zag. Dat mocht geen tweemaal gebeuren of men zat **“met gebakken petatten”**. Dit wilde zeggen dat men het kon vergeten voor de vroege aardappelen. Daarom werden, bij het uitkomen van aardappelen deze direct **“opgekap”** zodat zij veilig beschermd zaten voor eventuele nachtvorst.

Heiligen waar men in de moestuin zeker rekening moest mee houden waren de ijsheiligen. Het viertal is: op 11 mei Maertius, 12 mei Pancratius, 13 mei Servatius en 14 mei Bonifatius. Naar het schijnt is er na die dagen geen gevaar meer voor nachtvorst! Dat noemen wij dan volkswijsheid. Ondertussen waren reeds de eerste **“driekroppers”**, een soort savooien, geplant. Die savooien kon men normaal gezien in drie keer oogsten. Telkens werden de buitenste

bladeren weggenomen en ontwikkelde het hart van de kool zich verder.

Een onmisbare groente waren de bonen. Die mochten volgens de regels der kunst maar geplant worden na de ijsheiligen. Zij mochten eveneens **“de meimaand niet zien”**. Wanneer de bonen te vroeg geplant werden was dit een groot risico. Deze groente kon tegen geen enkele vorm van koude rond het vriespunt. Soorten bonen genoeg: boterboontjes, struik- en staakbonen, labbonen en snijbonen waren de meest voorkomende. Er waren steeds een aantal planten waar men geen bonen van oogstte. Zij moesten volgroeien en zorgen voor het plantgoed van het volgende seizoen.

De verschillende koolsoorten, rode kolen, savooikolen, witte kolen en spruiten, die men liefst in de winter op tafel bracht, kregen hun plaats na het oogsten van spinazie en de vroege boontjes. Prei was een groente die ook later op het seizoen werd geplant. Zoals het vroeger was, eten wat in de lochting staat, was de daad bij het woord voegen. Was er veel salade dan alle dagen salade. Waren er veel bonen dan was

het week in week uit bonen eten. Tomaten dat was alleen weggelegd voor de betere tuinmannen. Niet alle groenten gedijden in eigen tuin. De kwaliteit van de grond, de vochtigheid, de bemesting en de feeling van de tuinman of vrouw konden wonderen doen.

Toch werden bepaalde groenten ingemaakt of opgeslagen voor de winter wanneer de tuin tot rusten kwam. Bonen werden in de pekel gestoken. Een **“zaanpot”** uit aardewerk stond in de kelder met daarin de bonen en de pekel. Daarop werd een kleine **“tallore”** gelegd en een kasseisteen drukte alles aan zodat de bonen onder de pekel kwamen te zitten. Hetzelfde gebeurde met witte kolen. Zij werden versneden en in de pekel bewaard. Later werd er meer en meer gesteriliseerd in glazen potten. In de jaren vijftig kwamen bij de burgers dan ook de eerste diepvriezer in omloop. De pekelpot verhuisde op de achtergrond en werd folklore. Toch beweren nu nog mensen dat de bonen uit de pekel veel beter smaakten dan de diepvriesbonen, kwestie van goesting!!! Wat zeker de vorst moest gezien hebben waren spruiten. Zij waren het lekkerst na eens vervroren te zijn

geweest.

Sproeien in de tuin was soms nodig. Men trachtte met allerhande aftreksel een brouwsel te maken om het ongedierte te bekampen. De gunstige gevolgen bleven dikwijls uit, toen greep men naar pesticiden. De gevolgen hiervan waren niet altijd bekend. Zo werd er jaren gebruik gemaakt van ‘*dedete*’ (DDT) wat nu reeds jaren uit de handel is genomen wegens het gevaar voor de gezondheid.

Toch waren er nog enkele verrassingen in de tuin. De rabarber was onmisbaar op het hof. Het was het eerste fruit dat kon geoogst worden. Gestoofd of geprepareerd als confituur. Ik herinner mij nog steeds de grote ‘*kastrolle*’ met daarin gesneden blokjes rabarber overgoten met suiker. Daar konden wij onmogelijk afblijven. Langs de andere kant was het jaar in jaar uit rabarberconfituur afgewisseld met prui-

menconfituur. Ik kan ze voor het ogenblik niet meer bekijken, laat staan van eten. Bij ons zegde men ‘*ik bender beu in geten*’.

‘*Bezestruiken*’ ontbraken in geen enkele tuin. Rode, witte en zwarte bessen en ‘*stekelbezen*’ waren de meest voorkomende. Wij konden er nooit afblijven. Zij waren reeds op voor ze rijp waren. Wat de vogels nu doen deden wij als kind: eten van de goesting of van de honger.

Op geloofsvlak bleef men niet ten achter. Er moest steeds een palmstruik in de tuin staan. Daar werd tegen Palmzondag een lading takjes afgesneden om ze te laten wijden in de H. mis. Had de vrouw des huizes gevoel voor de schoonheid van bloemen dan durfde zij daarmee haar tuin opfleuren. Er waren enkele nadelen aan, het bracht niets op en het kostte veel tijd. Doch een dahlia hoorde thuis in de groentetuin.

Stamboomonderzoek

De dienst stamboomonderzoek van de heemkundige kring blijkt meer en meer bekendheid te genieten. Een paar weken geleden rolde de vraag binnen of we iemand aan de huwelijksfoto kunnen helpen van haar grootouders, namelijk **JOZEF HAMERLINCK**, gehuwd met **MARIE GOETHALS**. Hij was de zoon van Benedictus en Josephina Maria De Craene. JOZEF is op dezelfde dag gehuwd als zijn zus STEFANIE met ACHIEL HAEMERS, daar heeft de vrager wel een foto van.

Ook andere foto's van de familie "HAMERLINCK" zijn welkom. Zoals we onze leden al meer dan eens vroegen: dan wel met een woordje uitleg welke personen op de foto afgebeeld zijn. De heemkundige kring ontvangt nog regelmatig foto's zonder deze bijkomende vermelding. In 90% van de gevallen zijn deze dan ook volkomen onbruikbaar, wat iedereen jammer vindt!

Wie het klaarspeelt om genoemde foto's ingescand te krijgen, mag deze scan rechtstreeks doorsturen naar mevrouw Anita Hamerlinck, op het e-mail adres **erwinanita@hotmail.com**. Wie dat niet kan, kan telefonisch contact opnemen met mevrouw Hamerlinck op het nummer **09 / 373 72 08** of de foto meebrengen naar ons praatcafé (open de eerste zondag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur, Godshuisstraat 13, Wachtebeke), waar wij zelf voor verdere afhandeling zullen zorgen.

Met dank!

Steeffen Sette

Walter Willems

Toen ik de twee laatste nummers van “DE VIERSCHAAR” had gelezen dacht ik eraan om mijzelf even voor te stellen aan de personen die het reeds meerdere malen hadden over..... Steeffen Sette.

Ik schrijf beide namen met een hoofdletter, want ik vind dat deze dame dat wel verdient, niettegenstaande de *lap*naam Sette.

Sta mij toe om eerst en vooral eens te verduidelijken wie ik eigenlijk ben en hoe ik er toe kom om iets te schrijven over... jawel: Steeffen Sette.

Mijn naam is Walter Willems, wonende te Zelzate, maar geboren en getogen in Wachtebeke. Mijn grootvader was Alfons De Caluwe. Maar hij was vooral gekend onder de naam: Fons...Sette, jawel. Vanwaar komt dan die *lap*naam vraag je. Wel eigenlijk is het zo klaar als een klontje. Mijn grootvader zijn vader (alook zijn oom) gingen beiden van deur tot deur met wol en sajete. In wrongen, in pakjes en in kleine naai assortimenten. Dit deden ze met een fiets, waarop vooraan een grote mand was bevestigd, met daarin een grote hoeveelheid, maar tevens een grote keuze: wol, sajete, garen, en uitzonderlijk ook ...zijde. Dit in alle mogelijke kleuren en gewichten.

Men sprak toen niet van sajete, maar wel van... SETTE. Het ligt dus voor de hand dat men in de volksmond sprak van... De Settes, wanneer men die tak van de De Caluwe's bedoelde.

De oudste zuster van mijn grootvader, heette Stefanie. Maar ook hier sprak de goegemeente haar aan met de naam: Steefe. Deze dame, niet al te groot van stuk, maar wel krachtadig in al wat ze ook deed (zo blijkt) werd dan ook alras SteeffEN genoemd. En vermits ze één van de Settes was, was haar naam, eens ze een afspanning open hield: Steeffen Sette.

Ja, die afspanning, daar was ze wel zeer fier

op. Die had ze immers volledig zelf opgebouwd. Zomaar, uit het niets. Het was een soort ESTAMINET waar voermannen even iets konden eten of drinken, terwijl de paarden gedrenkt werden. Tevens – zo blijkt – kon men er een kamertje huren. Of daar in die tijd en op die plaats (aan de rand van het bos) veel vraag naar was weet ik natuurlijk niet.

Zelf herinner ik mij nog (ik was een drietal jaren jong denk ik) dat ze enorm fier was, dat ooit koning Leopold III, toen nog prins Leopold, ooit bij haar ‘uitgerust’ heeft en in haar “PRIEELTJE” iets heeft genuttigd. Dat prieeltje was eigenlijk niets anders dan een ruimte die was uitgesneden uit een dikke haag, waarvan ook de bovenzijde was dichtgegroeid. Men kon er slechts in via een soort sas, in S vorm uitgesnoeid, zodat niemand kon zien wie daar zat, of je moest zelf het prieeltje betreden. Er stond een tafeltje en twee stoelen (voor zover ik mij herinner) en van uit het prieeltje kon men de ‘gelagzaal’ betreden via een deur.

Deze laatste was wel zeer klein, ik denk slechts een tiental vierkante meter. Achter deze gelagzaal was dan het ‘kamertje’ dat kon worden gehuurd. Uiteraard ook zeer beperkt in ruimte.

Toen zij, als zeer oud besje, niet meer in staat was om haar ESTAMINET open te houden, ging ze wonen in een – ook zeer klein – huisje in de Spoorwegstraat op de Walderdonk. Hoe oud ze is geworden weet ik niet, maar in de Spoorwegstraat heeft ze slechts een paar jaar gewoond, waarna ze is overleden.

Als kleine dreumes noemde ik haar altijd: tante Steefe, niettegenstaande ze eigenlijk mijn groottante was.

Van: Walter Willems, Leegstraat, 55, 9060, Zelzate.

Foto gekregen van Georges Staelens.
Het toont het vaandel 'De Ware Vrienden', dat staat in den Dhust.
De foto is genomen tijdens de Bevrijdingsstoet in de Kerkstraat.
De foto toont Petrus Staelens (l.) en Theofiel Bauwens.

Het is het klasje van zuster WIVINA, van 1945-46.
Oproep: "Wie herkent hier kinderen van? Antwoord aan Guy Hoebeke."
De foto komt van Michel Staelens.

Het bestuur van de Heemkundige Kring De Vierschaar vzw

www.hk-devierschaar.be

Guy Hoebeke Voorzitter	Walderdonk 62 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 05 38 guy.hoebeke@telenet.be
Hubert Van Kerckhove Ondervoorzitter	Molenhoek 9A 9185 Wachtebeke	Tel. 0475 40 30 23 hubert.vankerckhove@telenet.be
Luc. De Maesschalck Secretaris—Redactie	Marcel Herpelinckstraat 28 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 07 23 brigitte.dm@telenet.be
Jacques De Smet Penningmeester	Molenhoek 4 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 08 55 jacques.desmet97@gmail.com
Wies Creve Redactie	Winkelwarande 76 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 72 27
Yvonne De Maesschalck-De Catering	Coene Rechtstro 10 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 03 62
Roger Creve Museum	Dorp 68A 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 06 12 creve.r@outlook.be
André De Vliegheer Barman	Azalealaan 3 9185 Wachtebeke	Tel. 0486 36 32 77 andre.de.vliegheer@pandora.be
Luc Roels Museum	Hospicestraat 21 9180 Moerbeke	Tel. 0496 46 51 15 luc.roels49@gmail.com

Lid worden kan door betaling van €12 per jaar aan één van onze bestuursleden of op rekening BE09 4482 5943 2157 van de Heemkundige Kring De Vierschaar vzw, Godshuisstraat 13 9185 Wachtebeke.

Voor deze bijdrage krijgt elk lid het jaarboek en 3 nummers van ons tijdschrift.

Elke 1e zondag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur is iedereen welkom in onze praatherberg « Den Dhust », in ons documentatiecentrum en onze tentoonstellingsruimten, in het oude rusthuis « De Mey ».

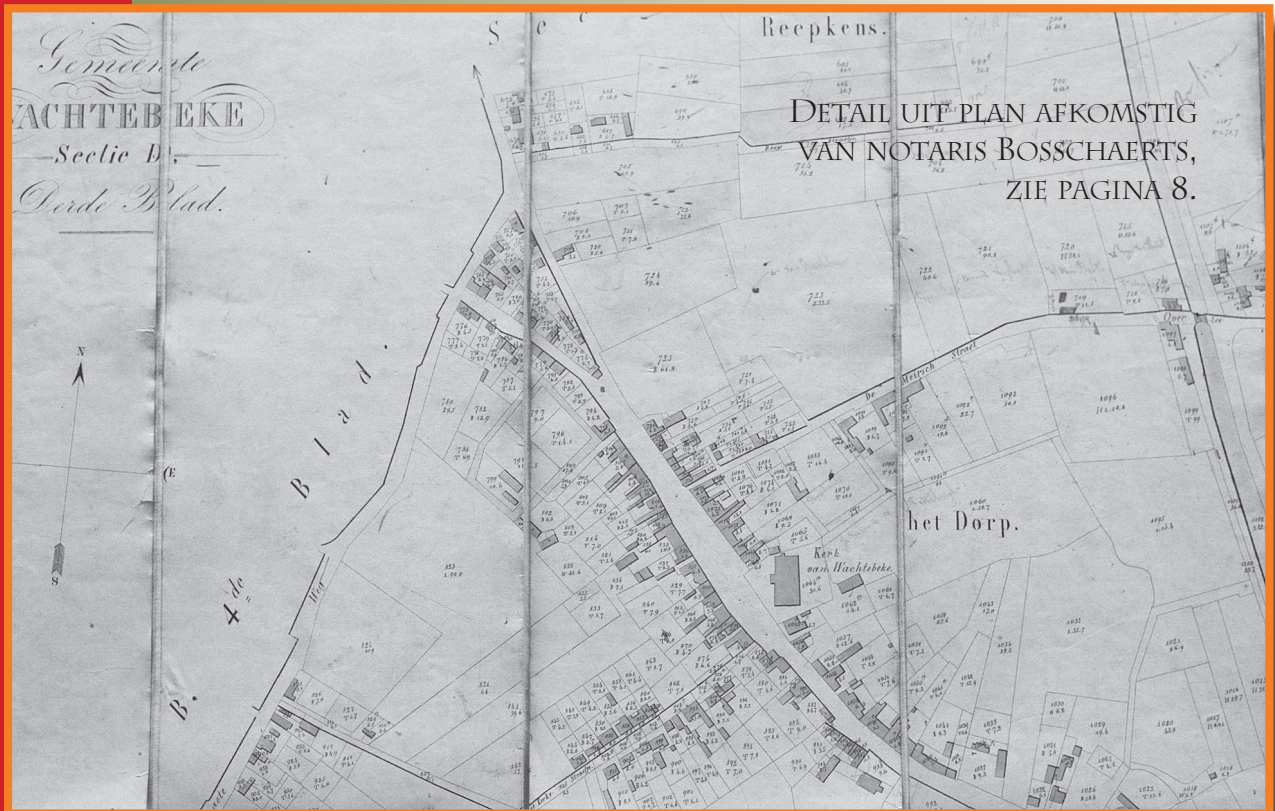
Verantwoordelijke uitgever : Jacques De Smet.

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn eigen bijdragen

HEEMKUNDIGE KRING

DE VIERSCHAAR

Inhoudstafel

Woord van de voorzitter <i>Guy Hoebeke</i>	p. 1
Nieuws van de redactie	p. 5
Een raadseltje op een glasraam <i>Wies Creve</i>	p. 8
De Vierschaar in de loop der jaren	p.10
Pulderbos, november 2015 <i>Luc. De Maesschalck</i>	p.11
De Ambachten <i>Wies Creve</i>	p.12
Den Droajput <i>Wies Creve</i>	p. 13
Vluchtelingen in Wereldoorlog I <i>Wies Creve</i>	p.14
Spaanse Griep <i>Wies Creve</i>	p.15
Vlaanderen in de Middeleeuwen <i>Luc. De Maesschalck</i>	p.16

WOORD VAN DE VOORZITTER

Guy Hoebeke

SCHENKINGEN

§ Dhr **Joris Hesters**, jongste zoon van Paul, schonk onze kring enkele ordners (classeurs) met o.a. doodsprentjes e.a. Dit gebeurde op vrijdag 18 maart vóór onze Algemene Vergadering. Nadien mochten onze bestuursleden Yvonne en Luc De Maesschalck, vergezeld van kolonel Cyriel De Bruyne (Overslag), met toestemming van mevrouw **Jossine De Vos**, Pauls levensgezellin, een kijk nemen in het rijkge vulde archief van Paul, om de stukken, die betrekking hadden op Wachtebeke en Winkel, eruit te halen. De oogst was meer dan de moeite waard. Dit verdient een uitzonderlijke dank! Lees hierover het verslag van secretaris Luc De Maesschalck, verderop in dit nummer.

§§ Van onze leden **Robert en Jeanine De Bock – De Fleurquin** uit Zelzate, kregen we afdrucken van delen van enkele oude landkaarten van de streek. Het artikel over de vraag naar aluminium in Engeland in WO II kreeg een onverwachte wending door de ontdekking van bijkomende documentatie van vader De Fleurquin. Wordt vervolgd.

§§§ Van ons oud-bestuurslid, dhr **Patrick Waeytens**, kregen we langs dhr **Chris Scheire** (voorzitter kerkraad) een uitstekend samengestelde map met foto's van kapelletjes in Wachtebeke. Die werden genomen 25 jaar terug en zullen verwerkt worden in een artikel. Van harte bedankt Patrick.

§§§§ Enkele maanden terug kwam ik, dankzij de gebroeders **Alain en Carlos David**, zonen van Cesar, in het bezit van de teksten van "Costumen ende Usantiën der Stede en Ambachte van Assenede". Nu was gebuur Chris S. op zoek naar een oude vorm van het octrooi indertijd door koning Filip II verleend i.v.m. de Vierschaar. Hoe die als wereldlijk goed in het bezit kwam van een parochiale raad is vroeger reeds uitgelegd in onze publicaties. Dankzij Alain en Carlos heb ik nu een gelukkige buur.

Heel hartelijk bedankt Alain en Carlos!

HULP AAN LEDEN

Ons trouw en actief lid, mevrouw **Christiane Pijnaert-Willems** uit Gent, maar een geboren Wachtebeekse, bezit een boekje zonder kapt met vermelding (foto + tekst) van tientallen burgerslachtoffers van WO I. In het boekje staat geen stad, gemeente of dorp vermeld, enkel straatnamen. Ons praatcafé Den Dhust vervulde ook hier zijn voortreffelijke rol van sociaal contactpunt. Mevrouw Christiane bracht het boekje mee en vroeg ons of we een idee hadden waar die slachtoffers gestorven waren. Nazicht van de straatnamen, waaronder Oude Dendermondsche steenweg, Gentsche steenweg en Geraardsbergsche steenweg, wees al rap naar Aalst. Verder nazicht van andere straatnamen bevestigde dit vermoeden, want ze kwamen allemaal voor in de lijst van Aalsterse straatnamen. Het boekje zal nu gratis aangeboden worden aan een heemkundige kring van Aalst.

RECHTZETTING

Artikel "Steeffen Sette en Peet Claëys"

Van ons actief lid, dhr **Antoine Acke**, kregen we volgende rechtzetting i.v.m. het bovenvermelde artikel:

Op de foto op p. 11 bij het artikel "Steeffen Sette en Peet Claëys" (De Vierschaar - nr 1 - 2016) is niet het echtpaar Petrus Claëys-**Stephanie De Caluwé** afgebeeld, maar wel Petrus Mussche-**Serafina De Caluwé**. De bedoelde foto werd genomen naar aanleiding van 55 jaar huwelijk van "Peet en Fieneken" in het voorjaar 1946 (hun gouden jubileum viel in 1941, maar door de oorlog werd de viering uitgesteld tot 1946). Fieneken (Serafina) Sette was de zuster van Steeffen Sette. Ze was getrouwd met Petrus Mussche en woonde sinds 1926 op de oostelijke oever van de Langelede, vlak bij de spoorwegbrug (het enige huis langs

die kant, het staat er nog steeds). Ze was de stammoeder van de schippersfamilie Mussche waarover een artikel verscheen in het jaarboek 2009 (p. 217 - 248). Mijn stiefvader Camiel Mussche was één van haar zonen. Naast Steefken had ze nog een zuster: Lista Sette die in de Spoorwegstraat woonde

en die de moeder was van René Fierens, de uitbater (in de jaren 1940) van de cinema op de Smishoek.

Ik twijfel ook aan de juistheid van de vermelding dat Petrus Mussche en Serafina De Caluwé de personen zijn rechts op de foto op p.10 (vergelijk met de foto's uit het jaarboek 2009).

Antoine Acke.

KLASJE 1945-46 ZUSTER WIVINA

Reactie van ons medelid dhr Marcel Beeckmans

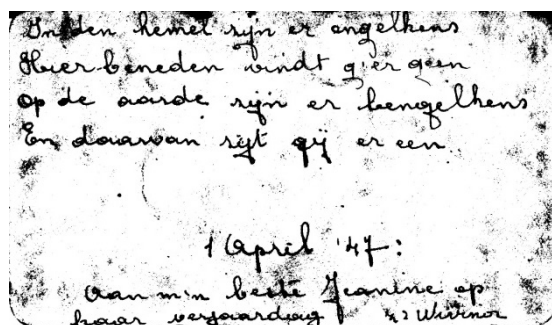
Bovenste rij: Naast zuster Wivina, **Gustaaf (Stafken) De Ridder**, naast (Re) Gustaaf, **Jean De Coninck**, jongere broer van Valère De Coninck (†), zesde jongen van links, **Charles Tacq**, achtste jongen van links, **André Eve-raert**.

Middelste rij: Eerste meisje van Li, **Jeanine Beeckmans**, zuster van Marcel. Jeanine Beeckmans werd geboren op 1 april 1941 en is overleden op 1 maart 1950, toen ze bijna negen jaar was. Ze kreeg volgend kaartje van zuster Wivina op haar verjaardag 1 april 1947.

De tekst op het prentje van zuster Wivina luidt:

“In den hemel zijn er engelkens
Hier beneden vindt g’er geen
Op de aarde zijn er bengelkens
En daarvan zijt gij er een.

1 April '47 – Aan m’n beste Jeanine op haar verjaardag – zr Wivina”

Reactie van ons medelid dhr Marc Celie

Middelste rij: Uiteraars links (vóór zuster Wivina), **Celie Jozef**, geboren te Moerbeke-Waas op 16 dec 1942. Hij verhuisde van Moerbeke naar Wachtebeke in 1947, samen met vader, moeder en drie broers, naar het station van Wachtebeke. Vader: **Maurice Celie** (laatste stationschef van Wachtebeke) Moeder: **Anna Dauwe** Broers: **Paul(us)** 1940 Knokke Heist (zie jaarboek 2015 – artikel over pater Etienne Van Doosselaere) – **Jozef** 1942 Assenede – **Luc(as)** 1944, overleden in 2003 – **Marc(us)** 1946.

Jaartal van het klasje– Ons medelid Marc Celie schrijft “Klasgroep geboortjaar 1940”. Dit lijkt ons weinig waarschijnlijk want **Jeanine Beeckmans** werd geboren op 1 april 1941, **Jozef Celie** in december 1942, **Jean DeConinck** op 3 mei 1941, **André Everaert** op 05.09.1941, **Michel Staelens** op 20 mei 1941, **Charles Tacq** op 12.10.1941. Daarbij komt nog dat Jozef Celie slechts in 1947 naar Wachtebeke verhuisde en dus onmogelijk op een foto van het klasje 1945-46 kon staan. We denken dus – ook gezien de leeftijd van de kinderen op de foto – aan klasje 1946-47 samen met 1947-48. Het kaartje voor de verjaardag van Jeanine Beeckmans werd geschreven op 1 april 1947. We betwijfelen dat zuster Wivina dit zou gedaan hebben voor een meisje dat niet meer in haar klas zat. (zie hierna onder “Reactie van dhr Michel Staelens”).

Reactie van dhr Michel Staelens

De oorsprong van de foto van het klasje van zuster Wivina ligt bij Michel Staelens, broer van Georges, welbekend van de postzegelclub. Een laattijdige vraag van ons aan Michel bracht volgend eerste antwoord:

Dit is een foto van het jaar dat ik bij zuster Wivina in de klas zat. Lang geleden dus. Zal morgen eens kijken of ik nog namen weet van deze lang vervlogen tijden. Ik ben al weg van Wachtebeke sinds 1966 dus zal ik diep in mijn geheugen moeten graven. Een ding herinner ik mij nog van dat jaar. Ik kon nogal moeilijk zwijgen (schijnt het) in de klas en op een dag moest ik in de hoek gaan staan met een lange

rode tong rond mijn nek. 's Middags stond ik nog in de hoek en iedereen was naar huis. De zuster had de deur op slot gedaan, dat was natuurlijk een ramp. Ik heb dan waarschijnlijk zoveel kabaal gemaakt dat de zusters wel moesten reageren en mij komen verlossen. Daarom ben ik dus nooit de naam van zuster Wivina vergeten.

Een tweede e-mail meldt:

Het is inderdaad het klasje van 1946-47, de derde kleuterklas. Het jaar nadien mochten we allen naar "de grote school " zoals we dat noemden.

Bovenste rij: De derde van Li dat ben ik (**Michel**). De vijfde is waarschijnlijk **Gerard Van Bastelaere**. Uiterst Re is ook een **De Ridder** (waarschijnlijk **Marcel**).

Middelste rij: Vóór zuster Wivina, tweede jongen van Li **Albert Van de Voorde**. De twee jongens (uiterst Re) voorbij de meisjes zijn **Werner Van de Voorde** (geen familie van Albert) en **Jozef De Winter**... Van de meisjes ken ik er geen enkele meer (spijtig hé)

DEN DHUST EN HET AMBACHTELIJK MUSEUM

Onze praatherberg en ons museum hebben succes en raken bekend bij andere verenigingen. Zo ontving ondervoorzitter **Hubert Van Kerckhove** volgende twee e-mails van het **Watersport Moervaart Team**:

Betreft ons gereserveerde bezoek aan het museum Heemkundige Kring. Graag willen wij u bij deze informeren over het aantal bezoekers aan het museum op zaterdag 14 mei 2016, een activiteit tijdens de toervaart reünie aan de Moervaart. Momenteel zijn er 48 personen ingeschreven om jullie een bezoekje te brengen. Mochten de weersomstandigheden niet gunstig zijn kan dat aantal wel nog wat slinken. We verwachten daar tussen 10u en 10u30 te arriveren, de contactpersoon die de groep zal begeleiden is Mr Abel Van De Velde. Onze wandelaars zullen uiteraard graag genieten van een drankje in het café van toen.

*Vriendelijke groeten en bedankt,
Jef Beernaert*

Hierbij willen we jullie nogmaals bedanken voor de aangename ontvangst in het Heemkundig Museum tijdens onze zaterdagmorgenwandeling op 13 mei. Iedereen was heel tevreden, sommigen bleken zich niet los te kunnen ma-

ken van de curiosa uit hun jeugddagen, ondanks dat er een lekkere Orval, met 200 aflaten, op hen stond te wachten. Op zich reeds een unicum!

Het Watersport Moervaart Team

Enkele sfeerbeelden

Deze dame had blijkbaar dorst

Drie sterkhouders: André, Yvonne, Jacqueline

Ook de huisdieren waren welkom

Gezellige drukte

De bedoeling was nog enkele foto's te nemen in ons museum, waar afwisselend **Roger Creve** en **Luc Roels** deskundige uitleg verschaften aan een zeer geïnteresseerd publiek, maar het was er altijd zo vol dat er alleen maar ruggen te zien waren!

Beste leden en sympathisanten welkom!

Ook dit jaar zal "Den Dhust" open zijn op de Safarkensmarkt en op de jaarmarkt, telkens van 13 uur tot 17 uur.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Zoals in ons vorig tijdschrift reeds vermeld, is de bekende Wachtebeekse heemkundige Paul Hesters overleden. Paul liet een zeer uitgebreide heemkundige en historische verzameling na, die hij in de loop van vele jaren bij elkaar had gebracht. Blijkbaar is er niemand van de nabije familie die deze volledig wil overnemen. Iets wat Paul blijkbaar zelf ook wist, want voor zijn dood blijkt hij nog instructies te hebben gegeven aan zijn levensgezellin Jossine hoe de verzameling moest worden verdeeld. En bij deze erfgenamen bleek ook onze heemkundige kring te behoren. Niet helemaal verbazend, want Paul is lange jaren bestuurslid van HK De Vierschaar geweest, toen nog "Oud Wachtebeke" geheten. En zo kregen we tweemaal telefoon van Jossine, om ons te melden dat er wel één en ander 'Wachtebeeks materiaal' klaarstond voor ons. Wat tweemaal resulteerde in een autokoffer vol documenten - soms nog met een gevulde achterbank erbij - die verhuisde van Eksaarde naar de Wachtebeekse Godshuisstraat nr. 13. Het betreft oude en meer recente documenten over Wachtebeke vroeger en nu, foto's, bidprentjes van militairen uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, kopieën van artikels allerhande, en wat niet al. Het sorteren en opslaan van deze erfenis zal nog een pak werk vergen. We hopen er genoeg interessant materiaal uit te kunnen destilleren voor enkele artikels. Hartelijk dank, Jossine! (LDMA)

*

SCHENKING aan de Heemkundige Kring.

Mevrouw Rosita Remorie heeft twee schilderijen geschonken aan de Heemkundige Kring. Zij waren in het bezit van haar (overleden) moeder, mevrouw Maria Remorie-Ferket.

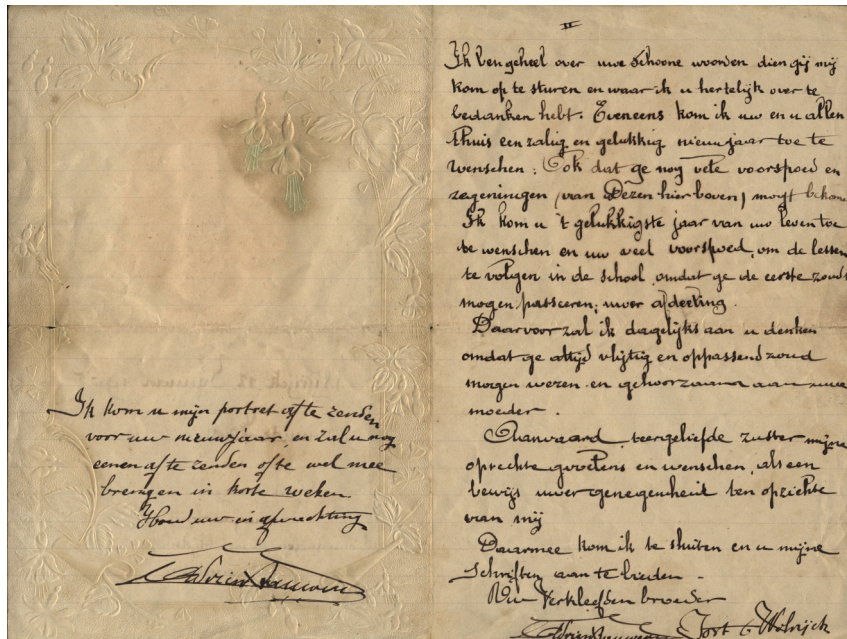
De schilderijen zijn van de hand van de heer Albert De La Ruelle, echtgenoot van Germaine van het beroemde café St.-Sebastiaan te Overslag. De woningen bestaan nog, maar zijn ondertussen verbouwd. Zij situeren zich in het Gebuurte, Overslag (NI)

*

Ons trouw medelid – en even trouwe bezoeker van ons praatcafé “Den Dhust”, **Rachel Van Hyfte**, stelde er prijs op ons enkele stukken over te maken, die volgens haar wellicht beter in ons archief kunnen bewaard worden. Een rouwprentje van Joris De Baets (met foto) die in 1944 bij de bevrijding door de wegtrekkende Duitsers werd neergeschoten is een aanvulling voor onze verzameling.

Bovendien kregen we van haar een wel zeer kostbaar document, een brief met nieuwjaarswensen die Adriaan Bauwens, soldaat in het

Fort te Wilrijk, aan zijn zus Elisa schreef op 12 januari.... 1905 (!!).

Dit stuk is dus 110 jaar oud, en we publiceren hierbij een fotokopie, die alleen al voor het bekijken van de voorzijde van deze nieuwjaarsbrief de moeite waard is.

Adriaan Bauwens (die zichzelf in deze brief, geheel volgens de toen geldende legervoorschriften, Adrien noemt) heb ikzelf zeer goed gekend. Hij werd geboren te Sint-Kruis-Winkel op 1 september 1880, was dus in militaire dienst in het fort te Wilrijk toen hij 24 jaar oud was. Daarbij is het voor hem echter niet gebleven! In 1914 werd hij opnieuw opgeroepen (34 jaar dan...) en is hij de hele "Groote Oorlog" lang in dienst gebleven. Wat hij daaraan overgehouden heeft? De titel "oudstrijder 1914-18" en hoogstwaarschijnlijk ook een knauw in zijn gezondheid. Hij overleed op 30 september 1947, 67 jaar oud, en pas sinds 2 jaar gepensioneerd als brievenbesteller (facteur). Getrouwd met Marie Bracke was hij komen wonen in de Kerkstraat te Wachtebeke, recht tegenover het pand waar ikzelf gewoond heb tot 1951. Vandaar...

Adriaan was een fervent en uiterst bekwaam tuinman. En zomin mijn vader als ikzelf hebben op dat vlak heel veel gepresteerd, zodat om zo te zeggen alle groenten die wij tot het overlijden van Adriaan op tafel kregen van de overkant van de straat kwamen.

Rachel bracht ons eveneens de groeten over

van Marguerite Wynants, weduwe van Roger De Mee, een geboren Wachtebekenaar (° 14/12/1926) die tot zijn overlijden in Overijse (22/08/2005) waar hij in het politiekorps werkzaam was, trouw lid van onze Kring gebleven is. Ook Marguerite heeft daarna nog steeds onze publicaties gelezen. Verschillenden onder ons zullen zich Roger nog herinneren, als opgeruimd pleegkind van Emerance, de echtgenote van Cyriel Fermont, café "Onder den Toren".

(AC)

*

Een tweede, even getrouwe bezoeker van ons maandelijks praatcafé, **Jeanette Poelman**, heeft ons bestand van oude uitgaven ook met enkele bijdragen verrijkt. De brochure "Neem uw plaats in!", die werd uitgegeven door het Ministerie van Landsverdediging ten behoeve van de jonge mannen die – tegen wil en dank soms – voor de verplichte militaire dienst opgeroepen werden, roept bij sommige ouderen onder ons nog een verre herinnering op.

Maar wat zeker ook velen die mede plaatselijk toneel op de planken brachten, zal aanspreken, zijn de tekstboekjes van twee opvoeringen die in Winkel het licht zagen.

Het eerste heette "Op 't Laatste Knipje", *Tooneelluim met drie rollen, voor meisjes*, door Julius Wytinck, uitgegeven in 1892 door drukkerij H.-L. Stepman, Oudburg 30 te Gent.

Als je nu weet dat het stuk geproduceerd werd

in het klooster te “*Wijnkel*” en dat het moest gebracht worden door drie vrouwspersonen, van wie de voornaamste “*Mevrouw Pompelbeke*” heette, dan kan je het gehalte wel voorspellen...

Het tweede toneelstuk dat we zo in handen kregen werd dan uitsluitend door niet minder dan zeven mannen gespeeld. Een van die kerels moet er zich dan niet te goed voor bevonden hebben om het hele scenario met de hand, in zeer verzorgd handschrift, over te schrijven in een soort copybook, waarop te lezen staat: “*The Finest Quality*”. Het stuk was getiteld “De Plichtvergeten Vader”, en het zal dus wel heel wat dramatischer geweest zijn dan de “luim” die door de dames werd gebracht. Het hele drama speelde zich af in drie bedrijven. Die werden elk nog eens in een aantal “*toneelen*” verdeeld. Het stuk werd afgesloten met “*langdurige omhelzingen*”, zo staat het er. Na het drama moet een luchtig toetje gevolgd hebben, met veel gezang en dieredondijne, ook met de hand in het boekje neergepend.

Een der acteurs heeft het copybook later ook nog gebruikt om te noteren hoe men cm³ in een “kub” of in een m³ moet berekenen. De drie boekjes waarvan hier sprake zijn door onze leden in ons museum te bekijken. Vraag het maar aan Luc Roels of aan Roger Creve.

(AC)

*

Jef Kinget en zijn **Marleen** hebben onze bibliotheek ook met enkele te bewaren oude uitgaven verrijkt. Om te beginnen waren daar verschillende delen van Dr. Jules Persyn: “Kiezen-Smaken-Schrijven” en “Aesthetische Verantwoordingen”, “August Snieders en zijn Tijd” in drie delen.

Verder nog drie delen van de “Gedenkschriften van Janus Droogstoppel”. “Uit den Duitschen Bezettingstijd 1914-1918 door Droogstoppel zelf (Jozef Buerbaum)”, drie delen.

Deze Jozef Buerbaum werd te Antwerpen geboren in 1860, als Nederlands-joods. Pas op 14 oktober 1895 werd hij tot Belg genaturaliseerd. Hij werd zelfstandig drukker, en schreef reeds vóór de Eerste Wereldoorlog diverse verhalen. Tijdens de oorlog was hij actief als sluikschrijver tegen de bezetter en gaf ook een sluikkrant

uit. Hij is ook nog aangehouden geweest en door het Duitse Krijgshof met 15 jaar dwangarbeid bedacht. Na de wapenstilstand kwam hij vrij en keerde in 1919 in Antwerpen terug, waar hij de bedoelde “Gedenkschriften” publiceerde onder zijn schuilnaam Janus Droogstoppel, een benaming die hij ontleend heeft aan Multatuli.

Precies in de jaren dat wij de lange miserie van WO I herdenken, is het misschien aangewezen ook deze geschriften even door te nemen.

(AC)

*

We kwamen in het bezit van een “Delftse” kom, blauw beschilderd, en van een schaal uit Italië, die links of rechts in onze lokalen opgesteld staan. Niemand kon ons melden van wie of van waar deze gebruiksvoorwerpen (van veel vroeger) zijn gekomen. Maar weten wel wie ons de “po” (nachtpot) van onze eerste honderdjarige Norken Baert heeft bezorgd. Ons medelid **Maurice Buyle** heeft ons die bezorgd via ons bestuurslid Yvonne De Coene. Op de onderkant van de pot kan men o.a. de herkomst “Dinant” ontcijferen. Hij is eerder klein van omvang. Dat is ook niet te verwonderen voor wie Norken nog gekend heeft: zij was eerder klein van postuur, maar daarom nog niet minder vinnig!

(AC)

*

Jacqueline Van Pamel, de echtgenote van onze penningmeester Jacques De Smet, heeft onze pottenwinkel ook nog heel wat verrijkt met stukken van goeden huize.

Het gaat hier om een koffiekkan van de beroemde firma Villeroy & Boch uit Dresden. Oorspronkelijk was dit bedrijf reeds in 1748 in Lotharingen gevestigd, maar heeft in 1856 ook in Dresden een zaak opgericht. De theekan en de kaasstolp die we daarbij nog kregen, komen ook van Boch, maar dan wel van Boch Belgium, een firma die ook reeds vanaf 1830 actief was. Uiteindelijk werd ze Royal Boch genoemd. In 2009 werd ze in falend verklaard. Reden te over dus om voor deze stukken zorg te dragen.

(AC)

*

Mevrouw Dokter Marie-Christine Van Pottelberghe, echtgenote van **Dokter Bafort** te Zaffelare, en dochter van onze burgemeester Prosper Van Pottelberghe (° 1885 - † 1 juni 1947) vond op haar zolder te Zaffelare heel wat documenten die eigenlijk in Wachtebeke thuishoorden. Dokter Bafort belde ons daarover op en op vrijdag 25 maart kreeg onze Heemkundige Kring deze waardevolle nalatenschap in het archief. Het gaat hier over een verzameling van 13 plannen van het grondgebied van Wachtebeke. Eén zo'n plan is, uitgevouwen, ongeveer 1 meter breed en 70 centimeter hoog. Als men het netjes opplooit ziet het er uit als een toegevouwen notariële akte, 14 centimeter breed op 35 centimeter hoog. De uitvoering was zeer verzorgd en ook wel zeer duur: het gebruikte papier werd over de hele oppervlakte met een textielstructuur versterkt. Op de frontzijde staat bovenaan links een ovale stempel: "Bosschaerts - Notaire - Gand". Dit geeft ons wellicht een aanwijzing over de datum waarop deze kaarten vervaardigd zijn. Ene Adolphus Bosschaerts treffen we reeds in 1841 als notaris aan. Hij was betrokken bij de stichting van de Harmonie "De Eendracht" in 1844 en werd er in 1845 zelfs voorzitter van. In 1848 werd hij benoemd tot burgemeester van Wachtebeke, wat hij bleef tot 1854. Hij werd toen opgevolgd door Karel Van Waes. Sedert 1852 vinden we hem ook al niet meer

terug in de annalen van de muziekmaatschappij.

Is het deze notaris Bosschaerts die rond die periode naar 'Gand' verhuisd is, maar toch nog heeft kunnen zorgen voor de plannen van zijn "oude" gemeente? Voer voor verder onderzoek!

Wat meer zekerheid geeft: op het deel Sectie D – Derde blad van deze kaarten, dat het centrum van het dorp weergeeft, vinden we op de terreinen waar nu de gebouwen van het OCMW staan, slechts één relatief klein bouwsel, zelfs nog niet op de precieze plaats waar nu het "Godshuis De Mey" staat. Als we weten dat dit gebouw in 1864 werd geopend, kunnen we aannemen dat deze plans vóór deze datum werden opgemaakt.

Bij ons bezoek te Zaffelare kregen we daarbij ook nog een hele verzameling oude notarisakten, die ons kunnen helpen in de familiegeschiedenis van Wachtebeke. Dit zal echter nog veel tijd en moeite vergen.

De Heemkundige Kring moet beide dokters Van Pottelberghe en Bafort wel zeer dankbaar zijn voor de flair die ze aan de dag gelegd hebben toen ze deze waardevolle kaarten en aktes in hun huis hebben herontdekt. Ze hadden onmiddellijk door waar deze oude papieren nog met veel aandacht zouden bestudeerd en later bewaard worden.

(AC)

EEN RAADSELTJE OP EEN GLASRAAM

Wies Creve

Boven de ingang van de Vierschaar langs de Kerkstraat bevinden zich twee kleine gebrandschilderde ramen. Die dragen de namen van diegenen die het dichtst betrokken waren bij de restauratie van de Vierschaar in het jaar 1937. Onnodig hier nog te herhalen dat de voortrekker van dit initiatief de toenmalige pastoor Charles Camerman was. Dat werd al voldoende onderstreept in het ons tijdschrift dat verscheen bij de laatste restauratie van het gebouw in 2009.

In het raampje links figureert onderaan de

naam A. Bressers, architect, die de supervisie had over het werk van de aannemers, de gebroeders Den Dooven; hun naam staat onderaan het raampje rechts.

Opnieuw links vinden we onder de titel "KERKRAAD" eerst de naam van E.H. C. Camerman, pastoor en tegelijk secretaris van die kerkraad. Dan volgen Petrus Van Laere (uit de Molenhoek en vader van priester René Van Laere), voorzitter, en van Theofiel Baert (uit de Kerkstraat), schatbewaarder.

Op het rechtse glasraam vinden we bovenaan de naam van Prosper Van Pottelberghe, burgemeester. In die functie had hij trouwens het recht elke vergadering van de kerkraad bij te wonen. Dan vinden we de namen van de leden: Theofiel Scheire (schepen op dat ogenblik), K. Van Pottelberghe en A. De Pau.

Die laatste twee namen zadelen ons met een paar vragen op.

Wie voor de drommel was K. Van Pottelberghe? In de Wachtebeekse kiezerslijsten van dat jaar is maar één iemand te vinden die we zouden kunnen thuisbrengen als 'Karel'. Hoewel hij in die lijsten als Charles vermeld staat. Hij was landbouwer, woonde in de Kerkstraat en werd geboren in 1862. In 1937 zou hij dus 75 jaar oud geworden zijn. Het is niet zo ondenkbaar dat hij toen nog lid van de kerkraad was: "Carol" Van Pottelberghe wordt genoemd als gezamenlijke peter van alle kinderen die door de bisschop in 1932 het vormsel toegediend kregen. Hij moet dus toen wel tot de allerbeste katholieke parochianen gerekend geweest zijn. In hoeverre hij nabij verwant was met de burgemeestersfamilie kan alleen door diepgaander onderzoek aan het licht gebracht worden. Ikzelf, die in dat memorabele jaar 1937 in de Kerkstraat woonde, kan mij ook met de beste wil van de wereld niet herinneren dat daar Van Pottelberghe's woonden. De steeds attente lezer(es) zal wellicht wel begrijpen dat ik op de prille leeftijd van zeven jaar niet al te veel interesse had voor oude knarren van verre boven de zeventig! (Ik heb daar vandaag andere ideeën over!).

En dan hebben we nog A. De Pau. Enige geno-

digden bij de plechtige ingebruikname na de laatste restauratie meenden mij te kunnen uitleggen dat het hier ging om schepen Aimé De Pauw! Niets is minder waar. De naam op het glasraam is inderdaad wél correct gespeld, zonder "w" dus! Het gaat hier wel degelijk om Aloïs De Pau die toen in de kerkraad zetelde, maar jammer genoeg in datzelfde jaar overleed. Hij liet vier kinderen achter, twee dochters en twee zonen. Gustaaf, de oudste zoon, heeft naderhand de bekende en bloeiende bakkerij van zijn vader Aloïs voortgezet. Rafaël, de jongste, heeft elders ook ditzelfde vak uitgeoefend. En de tweede dochter, Marie-Madeleine, is in tegenstelling tot haar vader wél schepen van onze gemeente geweest van 1983 tot 1994.

Aloïs De Pau was behalve een uitstekende bakker en patissier, een verwoed en uitgekookt duivenmelker. Een foto van hem, waarop hij als "koning" van de maatschappij staat afgebeeld, is nog in de archieven van onze Heemkundige Kring te vinden. Het verhaal doet trouwens de ronde dat zijn eerbiedwaardige echtgenote, ze heette trouwens Veneranda, hem stellig afgeraden heeft in de kerkraad te gaan zetelen, toen daarop van alle zijden aangedrongen werd. Hij zou dan, zo zou de lepe dame gezegd hebben, geen tijd meer over hebben gehad voor zijn duivensport!

Bij dit alles blijft het merkwaardig, en dat kunnen we pas merken als we de nieuwe namenplaat bekijken die bij de restauratie in 2009 is aangebracht, dat : primo, de huidige voorzitter van de kerkraad, Chris Scheire, de kleinzoon van de reeds vermelde Theofiel Scheire is; secundo, een kleinzoon van een der broers Den Dooven ook nu aan de afwerking heeft bijgedragen; en ten derde, dat het geheel weerom onder de leiding van het architectenbureau Bressers stond. De heer Bressers, welbekend voor zijn tussenkomsten bij restauraties van historische gebouwen, meestal kerkelijke, is al jaren overleden, maar het bureau waar verschillende medewerkers nog steeds in diezelfde richting gespecialiseerd zijn, draagt nog altijd zijn naam.

De Vierschaar in de loop der jaren

De Vierschaar vóór de Eerste Wereldoorlog

*Monument ingehuldigd
op 8 december 1919*

De Vierschaar na de restauratie in 1937

PULDERBOS, NOVEMBER 2015

Luc. De Maesschalck

Zoals onze lezers zich wellicht nog zullen herinneren, verscheen in het eerste nummer van ons tijdschrift van vorig jaar een artikel over de vier gedeporteerde Winkelnaren die op het einde van de Eerste Wereldoorlog gestorven zijn te Pulderbos. Om zoveel mogelijk informatie te bekomen ten behoeve van het artikel, werd toen contact opgenomen met het gemeentebestuur van Zandhoven, waar Pulderbos een deelgemeente van is. Dat verliep tot wederzijdse tevredenheid. Het gemeentebestuur, bij monde van mevrouw Stefanie van Egdom, liet weten dat ze de ontvangen gegevens (foto's, bidprentjes, ons tijdschrift 2015 / 1,...) wilde gebruiken ten behoeve van een tentoonstelling die zou ingericht worden ter gelegenheid van de komende 11 november herdenking, die specifiek in Pulderbos zou worden gehouden. Wat ook gebeurd is. Bovendien was de gemeente zo vriendelijk om ons achteraf een ganse fotoreportage toe te sturen over deze tentoonstelling.

Blijkbaar lag de nadruk op de talrijke door de Duitsers gedeporteerden die in de gemeente een onderkomen vonden, zoals in genoemd artikel beschreven. Deze gedeporteerden waren op de tentoonstelling symbolisch weergegeven door uit papier geknipte witte duiven, die de ganse tentoonstelling door opgehangen waren. Op vier na: deze waren rood gekleurd en stelden de vier Winkelse slachtoffers voor. Deze werden trouwens speciaal herdacht, niet

enkel met de rode duiven, maar ook met een apart informatiepaneel en een stand met vier kruisen, één voor elke overledene. Eén en ander blijkt uit enkele van de foto's die ons toegestuurd werden en bij dit artikel gevoegd zijn. Jammer genoeg niet in kleur, wat het onderscheid tussen witte en rode duiven niet al te duidelijk maakt.

Er kan nog aan toegevoegd worden dat Zandhoven eind dit jaar dezelfde plannen heeft voor een tweede deelgemeente, uitgerekend Pulle, waar twee Wachtebekenaren gestorven zijn: Petrus Michiels en Francies Joannes (Jan) De Rycke. Zodat de correspondentie met het gemeentebestuur opnieuw op gang gekomen is. Tot grote tevredenheid van beide partijen heeft dat eveneens al resultaten opgeleverd. Daar horen jullie later nog van!

DE “AMBACHTEN”

Wies Creve

De term “ambacht” komt van het woord “ambascia”, dat van Duitse oorsprong is en “dienst” betekent zoals het daarvan afgeleide begrip “ambactus” de betekenis heeft van dienstknecht.

Een “ambacht”, officium of ban, was een rechtsgebied onder het gezag van een “beambte”, “amptman” of “amman”. Deze “beambte” noemde men de ambachtsheer of erfschout. De benamingen “ambacht” en “schout” dekten elkaar echter niet overal, daar een “ambacht” verschillende schoutdistricten kon omvatten.

De ambachtsheer was dus een overheidspersoon die in een bepaald district namens de vorst belast was met het ambachtsbeheer of het schoutambt. Hij was dus een dienaar van de vorst. Deze ambachtsheren of schouten die door de vorst in die hoedanigheid werden benoemd moesten edelen zijn.

De erfschouten verpachtten hun ambt soms aan een tijdelijke schout.

Het schoutambt omvatte meerdere taken:

- Bestuur en wetgeving.
- Het heffen van de “bede”, d.w.z. de belasting van de landheren binnen het ambacht.
- Het leiden van het militaire ambachtscontingent.
- In de waterschappen was hem een belangrijke taak toegewezen, die niet zozeer bestond in het beheer, dan wel in het toezicht op de dijken, de sluizen, enz.
- De jurisdictie.
- De ambachtsheer “bande” (van het werkwoord “bannen”), d.w.z. was voorzitter van het ambachtsgerecht of de vierschaar die verder bestond uit schepenen die het vonnis velden.
- Deze jurisdictie omvatte evenwel slechts de lagere en soms ook middelbare jurisdictie, nl. de berechting van burgerlijke en kleine

boetstraffelijke zaken. De hogere jurisdictie of de berechting van zware misdrijven berustte bij de baljuwvierschaar die boven het ambachtsgerecht stond.

De rechten die uit de functie van ambachtsheer voortvloeiden, zoals het benoemen van functionarissen, het recht op tienden, het heffen van tol, het visrecht en het jachtrecht, noemde men het ambachtsgevolg.

Ambachten kwamen vooral voor in de graafschappen Holland en Zeeland. De ambachtsheren waren er dus ambtenaren van de graaf, die zelf, althans vóór de feodaliteit, in naam van de koning het gezag uitoefende in een gouw van het rijk. Met de feodaliteit usurpeerden vele graven de macht in hun gouw; zij werden dus graaf-gewestelijke vorsten in plaats van graaf-ambtenaren.

Holland en Zeeland behoorden sinds de verdeling van het Karolingisch Rijk door het Verdrag van Verdun (843) tot Oost-Francië dat in 962 onder Otto I tot keizerrijk werd verheven: het Heilig Roomse Rijk der Duitse Natie.

In Zeeland waren er vier Ambachten nl. Assenede, Axel, Boekhoute en Hulst. Het Ambacht Assenede bestond uit Assenede zelf, als hoofdplaats, en verder uit Ertvelde, Kluizen, Wachtebeke, Winkel en Zelzate. Hertinge (of Ertinge), Hegersluus, Moerbeke (Groede), Nieuwerkerke, Peerboom, Vroendijk en Willemskerke, die er oorspronkelijk ook toe behoorden, gingen helemaal ten onder bij de overstromingen in de 14^e en 15^e eeuw.

Op verschillende tijdstippen waren er ook twee vierscharen (rechtbanken): eerst die van Assenede, en later, zoals algemeen geweten, ook die van Wachtebeke.

De familie Vilain hield dit Ambacht in leen tot in het begin van de 18^e eeuw. Naderhand ging

het achtereenvolgens over in de huizen van Boussu, Oyenbrugghe de Duras en della Faille.

De Vier Ambachten van Zeeland en ook Zeeland bewesten Schelde werden door de graaf van Vlaanderen Boudewijn IV met de Baard (988-1035) van de Duitse keizer afgedwongen. Samen met het gebied tussen Schelde en Dender dat naderhand door Boudewijn V (1035-

1067) werd veroverd, werden ze Rijksvlaanderen geheten in tegenstelling tot Kroonvlaanderen dat de graven van Vlaanderen op Frankrijk veroverden.

De Vier Ambachten kregen hun vrijheden en privileges in 1242 van Thomas, graaf van Vlaanderen en van Henegouwen.

DEN DROAJPUT

Wies Creve

“Den Droajput” – eigenlijk “Draaiput”, is de Wachtebeekse benaming voor de plaats waar de Langelede in de Moervaart uitmondt. Precies door die samenvloeiing zien we daar een tamelijk brede wateroppervlakte. In de volksmond klonk het vaak door dat daar gevaarlijke kolken konden ontstaan, het water “draaide” daar wel fel rond door de stuwing op de recht-door stromende Moervaart van het water dat de Langeledevaart aanvoerde.

Bij “ijsgang”, toen de Moervaart bij zware vorst wel dichtgevroren was en er dus door grote bendes jongeren jolig werd op geschaatst, werd door bezorgde ouders erop gewezen dat hun kroost toch best die gevaarlijke plaats kon vermijden. Door de “draaiing” kon het ijs daar de veilige dikte van andere plaatsen niet bereiken...

Dat het elders ook niet altijd veilig was, werd bewezen bij de tragische verdrinkingsdood van drie schaatsers een eindje verder, in januari 1940. Over deze ramp werd reeds uitvoerig bericht in verscheidene publicaties, zowel van kranten als van onze Heemkundige Kring.

Maar in die gelukkige “goede oude tijd” werd in veertiger- en vijftiger jaren van de vorige eeuw ook nog heel veel in de Moervaart gezwommen. Zoals het dan nog “echte winters” waren, kenden we toen ook nog “echte zomers”. En het water van de Moervaart was dan nog glashelder... Aan de zijleuningen van Overledebrug was trouwens een zelfgemaakte

stoel gemonteerd, vanwaar de durvers zomaar in de vaart doken. Velen speelden daar alleen maar, anderen deden mee aan uithoudingstrajecten. We hebben uitzonderlijke zwemmers gekend – ons medelid Jeroom Coppens die in die januarimaand 1940 een paar mensen van de verdrinking heeft gered – was een van hen, die vertrokken op Overlede en in één ruk tot in Mendonk geraakten.

Bij zo een uitzonderlijke prestatie moesten ze vanzelfsprekend ook voorbij “den droajput”. Welnu, om dezelfde reden als bij het schaatsen, werd aan beginnende zwemmers ook afgeraden om hun geliefde sport op deze plaats te beoefenen: het was daar véél te gevaarlijk.

En toch... Eduard Cloeckaert (zaliger) was een echte waterrat, zowel in het water als in zijn kano. En hij wou zijn broer, mijn klasgenoot toen en op heden ons medelid Emiel, toch minstens even watervast maken als hijzelf was. Dus stonden wij vol bewondering toe te kijken hoe Miel daar aan de draaiput moedig te water ging om die over te zwemmen. Eduard stond aan de zijkant toe te kijken.

De krachten van Miel begonnen te begeven iets voorbij de helft van de draaiput. Vóór hij voelde dat hij naar de dieperik zou gaan, riep hij in doodsangst: “pakke, pakke!”. Eduard was zich bewust van de ernst van de toestand en dook als een schicht zijn broer achterna en bracht hem voor onze verbaasde ogen veilig weer aan de kant.

Vluchtelingen in Wereldoorlog I

Wies Creve

Naar het ons laat aanzien, heeft de stroom van migranten die wij de laatste jaren meemaken er wel iets mee te maken dat er bij verscheiden gelegenheden door nogal wat medeburgers wordt uitgekapt met vergelijkingen die de meesten onder ons nog gekend hebben.

Zo herinneren velen zich nog de vlucht naar Frankrijk in 1940. Niet alleen werden toen de jonge mannen, die nog net niet in aanmerking kwamen om ‘onder de wapens’ te dienen, in grote groepen naar Frankrijk gestuurd, om te voorkomen dat de Duitsers hen voor eigen doeleinden zouden kunnen inzetten. Ook nogal wat burgers zochten hun heil over de zuidergrens. Velen die aan de rand van het Frans grondgebied woonden, trokken hier weg. Maar zelfs hier bij ons, vertrokken mensen die het zich financieel konden permitteren – sommigen, zeer weinigen in aantal, met de auto – naar Frankrijk, waar ze zich, simpele zielen, tegen ‘den Duits’ veilig voelden. De meesten kwamen zeer vlug naar huis, nadat ze ook het Franse ‘debacle’ meegemaakt hadden.

In onze publicaties hadden we het al over de Hongaarse kinderen die hier na Wereldoorlog I in onze gezinnen werden opgevangen. Andere Hongaren kwamen hier, met velen, terug na de inval van de Sovjets in 1956. Niet zo lang later, in 1968, kwamen de Tsjechen. En opnieuw, nu vooral in het Midden-Oosten en iets verder oostelijk in Azië allerlei ongeregeldeheden en zelfs oorlogen uitbreken, krijgen we hier die stroom van ‘andere’ mensen. Daarover wordt veel gepraat.

Hierbij kunnen we vaststellen dat wij het in onze publicaties waar wij al zoveel hebben meegegeven over WO I, bijna nooit gehad hebben over onze eigen mensen, die in massa naar Nederland (‘Holland’ zeggen wij) uitweken bij de komst van, ook alweer, de Duitsers. Ja, ik herinner mij wel een paar brieven van of naar Kamiel Van den Hende, die de hele oorlog op het eiland Texel zat. Die daar van ’14 tot ’18 is gebleven. Maar er zijn veel anderen geweest.

Sommigen maar voor een poosje, om te smokkelen of te spioneren, toen de ‘dodendraad’ er al was.

Over die beruchte dodendraad hebben wij wel al een en ander laten verschijnen in onze jaarboeken. En velen denken nu nog steeds dat de Duitsers die in 1915 hebben aangelegd om ‘vluchten naar Holland’ tegen te gaan. Wij zien nu wel dergelijke daden – wel nog niet elektrisch – in Macedonië en in datzelfde Hongarije. Maar toen, in 1915, wilde de bezetter vooral spionage, smokkel, overdracht van goederen en wapens tegengaan.

De echte vlucht begon echter reeds in augustus 1914, bij het prille begin van de ‘Groote Oorlog’.

In dit verband kreeg ik een interessant tekststukje uit ‘Kerk & Leven’, september 1915, toegezonden door ons steeds actief en geïnteresseerd medelid **dokter Richard Dewaele**. Die wist ons te vertellen dat in de begin maanden van de Eerste Wereldoorlog zeker een miljoen (!) Belgen de wijk naar Nederland hebben genomen. Tussen haakjes: hoeveel inwoners had Nederland toen? En België?

Onze noorderburen, naar schatting 7 miljoen, bij ons misschien iets minder. Men kan zich voorstellen welke overrompeling dat in de eerste oorlogsdagen moet geweest zijn. Wij lezen in de brochure “Met de fiets langs de grenzen van WO I” (uitgave van het Koninklijk Athenaeum Zelzate) dat er in Sas van Gent alleen al half oktober 1914 2500 vluchtelingen waren. Maar ongeveer 90 % van alle vluchtelingen kwamen nog vóór het einde van 1914 naar België terug.

Wat wellicht niemand onder ons weet: na de oorlog stuurde de Nederlandse regering voor de opvang van de vluchtelingen een factuur naar de Belgische regering voor een bedrag van 53 miljoen gulden (!). België heeft wel geprotesteerd, maar tot 1937 (!) afbetalingen voor deze rekening gedaan.

Zo zie je maar...

“Spaanse Griep”

Wies Creve

Bij de verhalen die onze grootouders en ook onze ouders ons vertelden over de “Groote Oorlog”, de Eerste Wereldoorlog 1914-1918 dus, kwam onvermijdelijk altijd nog een macaber staartverhaal. Precies aan het inde van deze verschrikking, een slachting met plusminus 15 miljoen doden, kwam een nog ergere tragedie de algemene miserie nog in omvang toeneemen...

De “Spaanse Griep”! Hiertegen, zei men, was helemaal niets te doen. Onze dokters van toen moesten toezien dat al hun patiënten onder hun ogen stierven. En zelfs koortsachtig geprogrammeerde bedevaarten bleken niets bij te dragen tot redding van de getroffenen. Merkwaardig daarbij is dat we in onze streken de echte aanval kregen na de Wapenstilstand van 11 november 1918.

Volgens sommigen heeft de zogenaamde Spaanse griep zijn oorsprong gevonden in de Verenigde Staten van Amerika, in het voorjaar van 1918. Bij het uitbreken van deze ziekte zijn volgens de bestaande statistieken niet zo erg veel sterfgevallen te noteren geweest. Het werd totaal anders bij het uitbreken van de tweede golf in de herfst van 1918. Het jaar voordien waren de Amerikaanse troepen in Europa ontscheept. En toen werd het hier een pandemie van ongeneeslijke en dus dodelijke longontsteking, die vooral jonge mannen trof. De ziekte was bovendien uiterst besmettelijk. Dat verklaart misschien de niet te stuiten verspreiding bij het einde van WO I. Overal zag men massa-bijeenkomsten met allerlei festiviteiten om het einde van de nachtmerrie, die meer dan vier jaren geduurd had, samen te vieren.

Zoals hoger gezegd, werd het verlies aan mensenlevens in de oorlog op 15 miljoen geraamd. Over de hele wereld zouden er aan Spaanse Griep ongeveer 50 miljoen (!) mensen gestor-

ven zijn. Men schat het aantal dodelijke slachtoffers in Nederland op 27.000. Precieze aantallen in België zijn niet gepubliceerd, maar we kunnen aannemen dat die wel in diezelfde verhouding zijn geweest.

Persoonlijk heb ik weet van twee gevallen in onze dorpen. De naam van Jan De Vetter, broer van de vader van mijn vrouw Andrea, staat gebeiteld op het monument voor de gesneuvelden aan de kerk te Sint-Kruis-Winkel. Geboren op 4 januari 1890, was Jan van de Militie 1910 en ingedeeld als soldaat bij de 103^e batterij van het 12^e regiment veldartillerie. Hij is in 1914 van vrouw en dochttertje vertrokken en is nooit meer teruggekeerd. Zijn naam op het monument laat vermoeden dat hij gesneuveld is. Niets is minder waar. Getroffen door de onstuitbare Spaanse Griep werd hij daags vóór de Wapenstilstand, op 10 november, in het Sint-Michiels hospitaal van Brugge opgenomen. Hij overleed daar enkele dagen nadien, op 16 november.

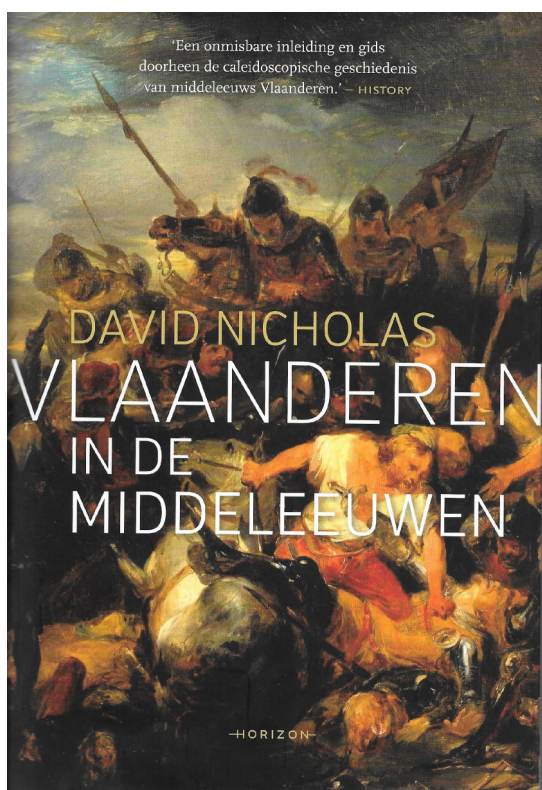
Een overlijden waarover in Wachtebeke, en dan vooral op de Langelede, heel wat lang te doen bleef, was de dood van Edmond Inghels. Hij was op 10 mei 1895 geboren en uitgegroeid tot een jonge man van buitenmaatse afmetingen. Hij was zodanig groot van gestalte, vertelde men, dat hij rechtstaand en gewoon te voet de Langeledevaart kon oversteken! Si non è vero... In 1914 was hij dus nog net niet twintig jaar oud en nog niet dienstplichtig. Hij is dus de hele oorlog lang op de Langelede gebleven. Waar hij bij het einde van die gruwel ook door de Spaanse Griep werd geraakt en een paar weken na de Wapenstilstand overleed, op 25 november 1918. Exact een jaar later, op 26 november 1919, werd in de familie een jongentje geboren. Die kreeg bijna vanzelfsprekend dezelfde naam: Edmond Inghels. Deze knaap is wel iets ouder geworden: hij overleed op 10 juni 2001.

Een boek om te hebben:

Vlaanderen in de middeleeuwen

Luc. De Maesschalck

Titel: Vlaanderen in de middeleeuwen
Auteur: Nicholas David
Uit het Engels vertaald door Johan Op de Beeck
Uitgeverij: Overamstel, Amsterdam
Jaar van uitgifte: 2015
Aantal pagina's: 478
Formaat 15 x 23 cm, ingebonden
Boeknummer: ISBN 978 94 921 59151
Prijs: € 29,99

Het aantal boeken dat reeds geschreven is over de middeleeuwen is wellicht niet meer te tellen. Politieke geschiedenis, biografieën, kunst, diverse specifieke onderwerpen,... kortom, veel deelaspecten waarin elke liefhebber van het genre wel iets vindt naar zijn zin. Wat minder voorkomt, zijn boeken die een algemeen beeld geven over deze periode die toch een duizend jaar geduurd heeft. Het boek dat hier in het kort besproken wordt is daar een uitzondering op. Wie zich een algemeen beeld wil vormen over de middeleeuwen, zonder in oppervlakkigheid te vervallen maar ook zonder verloren te lopen in details, dient het zich aan te schaffen. Het is naar mijn mening één van de beste in zijn soort. En het is nota bene nog wel geschreven door

een Amerikaan (hij doceerde aan de universiteiten van Nebraska en South Carolina) of een Engelsman (het originele boek is uitgegeven in Engeland)! Buiten dit werk - dat beschouwd wordt als zijn *magnum opus* - heeft Nicholas nog een vijftiental boeken geschreven over de middeleeuwen, waarvan diverse handelen over een deelaspect van de Vlaamse middeleeuwse geschiedenis.

De auteur heeft zich voor dit werk uitsluitend gebaseerd op gedrukte bronnen: gedrukte uitgaven van originele documenten en bestaande geschiedkundige werken. Bij deze laatste heeft hij vastgesteld dat ze somtijds ideologisch gekleurd waren, een fout die hij heeft proberen te vermijden, want dit leidt volgens hem tot foutieve interpretaties. Wat voor een buitenlander, die zijn onderwerp gemakkelijker van op afstand kan bekijken (zelfs letterlijk), allicht eenvoudiger is dan voor een inlander.

De auteur begint met een beknopt overzicht van Vlaanderen onder Romeins gezag, om te eindigen met de inkapseling van Vlaanderen in het Habsburgse rijk. De grote verdienste van het werk ligt hem in het feit dat het niet enkel handelt over de politieke geschiedenis - de graven van Vlaanderen komen nochtans stuk voor stuk aan bod - maar dat hij het ook heeft over de economische ontwikkeling, inbegrepen de landbouw, sociale geschiedenis, Vlaamse cultuur, handel, diplomatie, de staatkundige ontwikkeling. Met al deze onderwerpen worden 427 pagina's effectieve tekst gevuld. De rest van het boek bestaat uit eindnoten en een bibliografie.

Enige kritiek op het werk is natuurlijk altijd mogelijk. Wat de inhoud betreft, komt de auteur pas goed op dreef eens hij de zevende / achtste eeuw bereikt. De voorgaande periode is het vrij beknopt, wat mogelijk ook veroorzaakt wordt doordat het aantal bronnen beperkter is. Een trefwoordenlijst was ook nuttig geweest. Wat regelmatig stoort in het werk, is het feit dat er wel eens een tikfout of een andere tekstuele misser in voorkomt. Het lijkt erop dat de drukproeven niet grondig genoeg nagelezen zijn. Toch kan ik het werk aanraden aan iedereen die meer wil weten over de middeleeuwen in Vlaanderen. Aan de liefhebbers dus!

Het bestuur van de Heemkundige Kring De Vierschaar vzw

www.hk-devierschaar.be

Guy Hoebeke Voorzitter	Walderdonk 62 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 05 38 guy.hoebeke@telenet.be
Hubert Van Kerckhove Ondervoorzitter	Molenhoek 9A 9185 Wachtebeke	Tel. 0475 40 30 23 hubert.vankerckhove@telenet.be
Luc. De Maesschalck Secretaris—Redactie	Marcel Herpelinckstraat 28 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 07 23 brigitte.dm@telenet.be
Jacques De Smet Penningmeester	Molenhoek 4 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 08 55 jacques.desmet97@gmail.com
Wies Creve Redactie	Winkelwarande 76 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 72 27
Yvonne De Maesschalck-De Coene Catering	Rechtstro 10 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 03 62
Roger Creve Museum	Dorp 68A 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 06 12 creve.r@outlook.be
André De Vliegheer Barman	Azalealaan 3 9185 Wachtebeke	Tel. 0486 36 32 77 andre.de.vliegheer@pandora.be
Luc Roels Museum	Hospicestraat 21 9180 Moerbeke	Tel. 0496 46 51 15 luc.roels49@gmail.com

Lid worden kan door betaling van €12 per jaar aan één van onze bestuursleden of op rekening BE09 4482 5943 2157 van de Heemkundige Kring De Vierschaar vzw, Godshuisstraat 13 9185 Wachtebeke.

Voor deze bijdrage krijgt elk lid het jaarboek en 3 nummers van ons tijdschrift.

Elke 1e zondag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur is iedereen welkom in onze praatherberg « Den Dhust », in ons documentatiecentrum en onze tentoonstellingsruimten, in het oude rusthuis « De Mey ».

Verantwoordelijke uitgever : Jacques De Smet.

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn eigen bijdragen

HEEMKUNDIGE KRING

DE VIERSCHAAR

Inhoudstafel

Woord van de voorzitter <i>Guy Hoebeke</i>	p. 1
Nieuws van de redactie <i>Wies Creve</i>	p. 5
Een ‘oude’ Wachtebekenaar <i>Wies Creve</i>	p. 7
Een andere ‘Draaiput’? <i>Wies Creve</i>	p. 8
In Vlaanderen Vlaams! <i>Wies Creve</i>	p. 9
Den Dhust <i>Luc. De Maesschalck</i>	p.10
Beeldekens uit onze kinderjaren <i>Paul Hesters</i>	p.12

Foto op de frontpagina Paul Hesters, zie artikel pag. 12.

WOORD VAN DE VOORZITTER

Guy Hoebeke

BEVOLKINGSREGISTERS EN FAMILIEGESCHIEDENIS

Deze tak van onze kring, gonst van de bedrijvigheid. **Guido Van Kerckhove en Bea Haemers (Westdorpe)** zijn te vinden de eerste zondag van elke maand in het kantoortje achter het praatcafé. Daar zit geregeld bezoek, o.a. Maurice Fruytier, zeer gewaardeerd bestuurslid van de h.k. van Moerbeke, met vragen of inlichtingen of commentaar.

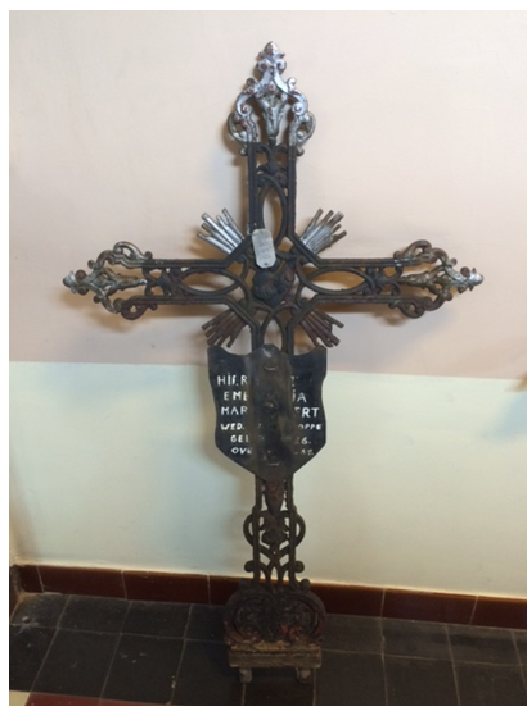
Als we even nagaan wat Guido, hierin bijgestaan door Bea, de laatste zeven maanden verwezenlijkte, wordt dit zonder meer duidelijk.

- Inlichtingen over een boer, vrijgezel, Charles Louis CAES van de Vieruitersten 34, overleden in 1900. Blijkbaar woont er niemand meer met deze familienaam in Wachtebeke.
- Voor de stamboom van de familie Van Poecke, werd een twijfel over geboortedatum opgelost (rond 1820).
- Voor de familiegeschiedenis van de familie Vermeulen werd een geboortedatum in 1899 teruggevonden.
- Voor een artikel over de familie D'Hert worden ouders van rond 1850 opgespoord. Met dank van Maurice Fruytier.
- Voor de stamboom van de familie Fermont rond 1695, werd verwezen naar gepubliceerde artikels.
- Inlichtingen werden gevraagd over de (burgemeesters)familie Van Pottelberghe met vertakkingen naar een familie De Carrión, van Spaanse afkomst, die een kasteel zou gehad hebben in Wachtebeke. Zelfs Paul Hesters had die mensen trachten wegwijzen te maken, maar deze zaak was zo wijdvertakt, dat ze de grenzen van onze kring overschreed.
- Voor het opstellen van de stamboom van schoonvader Carlos Gysel, wordt gezocht naar de voorouders van Petrus Gysel uit Wachtebeke, geboren rond 1685.

Dit is zeer kort gezegd, maar van het zoekwerk dat hiermee gepaard gaat en de tijd die dat vergt, heeft de leek geen idee!

Behalve bovenstaande inlichtingen worden ook nog vragen gesteld over de geschiedenis van onze streek, o.a. over de Staats-Spaanse linies van de 80-jarige oorlog (1568 – 1648). Ook dit wordt opgezocht.

- Een leuk voorbeeld van de werking van Bea en Guido is het volgende. Ons bestuurslid, **Jacques De Smet**, schepen o.a. verantwoordelijk voor de gemeentelijke begraafplaats, vond bij sanering ervan nog twee ijzeren grafkruisen. Die werden overgebracht naar de gang van 'den Dhust'. De bedoeling was ze aan te bieden aan andere heemkundige kringen van het Verbond van Oost-Vlaanderen. **Yvonne**, bestuurslid, ontdekte echter dat één van die twee kruisen kwam van het graf van familie. De toedracht was niet helemaal duidelijk. Maar hier kwam **Bea** ter hulp!

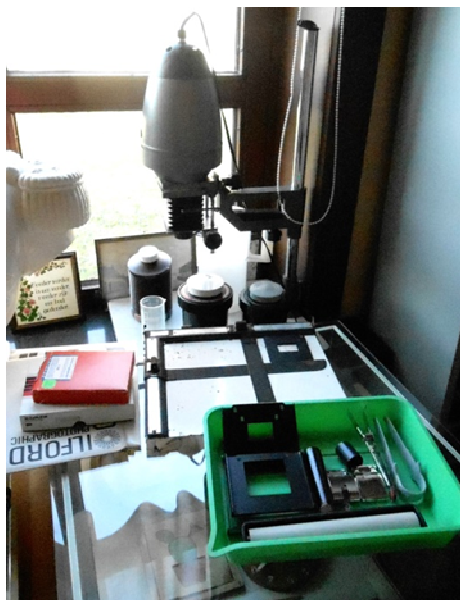
Ze stuurde volgende e-mail:

“...het kruis met opschrift **Emerentia Maria Dhert** welke bij de ingang van de heemkundige kring staat, Emerentia Maria Dhert * Zuiddorpe 07-09-1886 (akte 25), † Overslag (prentje aanwezig bij de h.k.) wed. van Augustus Poppe. Emerentia Maria Dhert dochter van Augustus Dhert & Johanna Catharina de Block. Gehuwd te Zuiddorpe op 31-07-1907 (akte 5) met Augustus Poppe* te Wachtebeke rond 1879 zoon van Petrus Poppe & Stephanie Audenaerd.”

Dit was nog niet helemaal duidelijk, tot Yvonne zich herinnerde dat er nog familie woonde in één van de bejaardenwoningen. Mevrouw **Hilda Poppe** bracht de oplossing: Emerentia Dhert, was de grootmoeder van mevrouw Poppe. Emerentia's zuster, Maria Dhert, was de grootmoeder van Yvonne!!! Het kruis blijft dus bij onze kring.

SCHENKINGEN

Van mevrouw Mia Daeyaert – Van Rentergem (door **Hubert Van Kerckhove**, voorzitter)

Mevrouw Daeyaert over de herkomst van dit oude fotomateriaal: “Het materiaal komt van een nonkel pater franciscan van mijn echtgenoot, met name pater Lucien D'Hondt. Hij verbleef in Belgisch Congo van 1948 tot 1973 en zijn hobby was fotograferen. Toen hij terugkeerde naar Bel-

gië heeft hij dit materiaal tweedehands gekocht in Gent. Het materiaal dateert van in de jaren vijftig en behoort tot de ambachtelijke ontwikkeling van foto's in de donkere kamer. Pater D'Hondt beschikte over de vergroter, speciaal fotopapier van Gevaert, een ontwikkelaar en fixeermiddel,...”.

Het materiaal staat opgesteld in de gang naast onze praatherberg Den Dhust, bij de stand van fotoapparatuur. **Van harte bedankt.**

Van het echtpaar De Kere-De Vleeschouwer
Tijdens den Dhust van zondag 3 juli ll. werd Guido Van Kerckhove, onze stamboomdeskundige, door hen verblijd met een pak doodsprentjes. Waarvoor **beste dank.**

Van mijnheer Etienne De Rouck
Stalen boog in twee delen, twee pijlen, een houten boogkas van iemand uit Stekene. In feite komt de schenking van mevrouw Edith De Rouck – De Rocker. Zij kreeg de boogkas met inhoud van een ex-collega die les geeft in Winkel. En die had hem van haar schoonvader uit Stekene. Ook hier weer **hartelijk dank!**

Van mevrouw Jossine De Vos

Mevrouw De Vos, levensgezellin van **Paul Hesters**, schonk al een omvangrijk deel van Pauls archieven aan onze kring.¹ Toen we haar nadien, vergezeld door **Yvonne**, gingen bedanken, was onze verwondering groot dat er nog een **omvangrijk pakket** uit Pauls archieven op ons stond te wachten. De verscheidenheid van de documenten is verbazingwekkend! Er zijn maar weinig aspecten van Wachtebeke waar Paul niet mee bezig was. Zoals we b.v., voor ons jaarboek 2016, mochten ondervinden had hij ook de lijst van de opgeëisten van de Tweede Wereldoorlog in zijn bezit. Hubert, onze ondervoorzitter, heeft reeds de inventaris opgesteld van zeven archiefdozen materiaal, maar er blijft nu nog meer te doen.

Zeer hartelijk bedankt, Jossine, voor deze onovertreffbare gift.

Van de heer en mevrouw Jacques en Chris Van der Verren – Hesters

Tijdens 'Den Dhust' van 7 augustus werden we prettig verrast door de schenking van een **Winkler Prins encyclopedie uit 1934 (!)**, die nog in prima staat verkeerde! Waarvoor **hartelijk dank**. Het voordeel van dergelijke oude uitgaven is dat er nog woorden/begrippen in voorkomen die nu uit het spraakgebruik verdwenen zijn.

Van mevrouw Mieke Van Laere

Zoals uit onderstaande e-mails blijkt is aan deze schenking van oud schoenmakersgerief (zie foto's hiernaast) een hele geschiedenis verbonden. Het begon met dit bericht:

"Mijn moeder, Soetaert Martha, is een maand geleden overleden. We zijn momenteel bezig haar huis aan het leeg maken. Op de zolder staat nog een oud schoenmakersnaaimachine, schoenleest, toestel om rivetten te bevestigen en andere alaam (allemaal gerief van rond de jaren '40). **Mijn moeder heeft altijd gezegd dat ze dit aan de heemkundige kring van Wachtebeke zou willen schenken** (foto's: zie bijlage). Kunnen jullie hiermee iets doen? Zo ja, hoe kunnen we verder afspreken om dit aan jullie te bezorgen?

¹ Zie hierover Luc De Maesschalcks artikelje in ons tijdschrift De Vierschaar juni 2016.

Vriendelijke groeten,

Mieke Van Laere, dochter van Martha Soetaert."

Onze twee museumverantwoordelijken, Luc en Roger, namen het op zich het materieel te gaan halen, wat vlekkeloos gebeurde. De stukken zijn nu te bewonderen in ons museum.

Wat we ons echter afvroegen was waarom moeder Soetaert er zo op stond dat het schoenmakersalaam aan ons museum moest geschonken worden. Navraag bij mevrouw Van Laere gaf het volgende resultaat:

“Mijn vader is geboren in Neufville doordat zijn ouders – die eigenlijk van Zaffelare afkomstig waren – uitgeweken waren naar Wallonië, omdat zijn vader als tuinier in een klooster daar werk kon krijgen. Mijn vader kwam regelmatig samen met zijn zussen (ze waren met 8 kinderen) op vakantie bij een tante die in de Meersstraat in **Wachtebeke** woonde. Mijn moeder woonde ook in de Meersstraat en speelde dus vaak met de kindjes uit de Walen. Zij leerden mekaar zo kennen en trouwden in 1951. Mijn vader moest – op aanraden van een oom – schoenmaker worden (er zouden altijd schoenen gedragen worden). Rond de jaren '40 heeft hij als leerjongen de stiel geleerd in Soignies. Later kon hij een tweedehands naaimachine kopen, maar hij heeft er echter nooit zijn beroep van gemaakt, maar herstelde de schoentjes van zijn gezin of burens voor zijn plezier. Tijdens de oorlogsjaren is mijn vader moeten vluchten naar Frankrijk uit schrik om opgeëist te worden. Hij is echter niet ver geraakt en is moeten terugkeren naar zijn dorp omdat de groep vluchtelingen tegengehouden werd door de Duitsers. Nadien heeft hij meegeholpen op een melkronde in het dorp (Neufville). Na de oorlog zijn zijn ouders teruggekeerd naar de Vlaanders. Toen heeft hij enkele jaren in een katoenfabriek gewerkt (Louisiana). In de jaren '60 is hij uiteindelijk aan het werk geraakt in de drukkerij Het Volk in de Forelstraat in Gent. Aanvankelijk stond hij aan de rotatiepers om de kranten op te stapelen. Later belandde hij in de kelder waar de grote bobijnen papier op de machine moesten gestoken worden.

Dit deed hij tot aan zijn pensioen op 63-jarige leeftijd.

Mijn moeder leerde de heemkundige kring kennen via haar zus die bij **E.H. Pastoor Perquy** in dienst was. Omdat ze zeker was dat op deze manier het schoenmakersgerief in goede handen zou komen, had ze mij steeds gezegd om het te schenken aan de heemkundige kring van Wachtebeke.”

Als dat geen lofuiting is aan het adres van ons museum!!! **Mevrouw Van Laere, zeer hartelijk bedankt.**

Van mijnheer Koenraad De Clercq

Op een zaterdagavond kregen we bezoek van mevrouw Arlette Janssens, voorzitter van de h.k. De turfstecker van Zelzate, met het heuglijke nieuws dat M. De Clercq een – volgens haar – in goede staat verkerende boomzaag en ander alaam ter beschikking had. Zelzate heeft geen museum, daardoor kwam Wachtebeke in beeld. Het materieel moest dringend weg. Onze Luc Roels kweet zich van die taak en begaf zich naar Klein-Rusland. Met succes: de zaag staat nu in ons ambachtelijk museum. **Bedankt M. De Clercq en collega Janssens!.**

HULP

Op 4 september kregen we in ‘den Dhust’ bezoek van M. André **Verstraeten**, conservator van het Molsbroek te Lokeren. Enige tijd terug stuurde hij ons een vraag om inlichtingen over ‘kaden’ waar beerschepen aanlegden in Wachtebeke. Hij had onze publicatie over beerschip-pers in het jaarboek van 1977 (bijna 40 jaar geleden) gelezen en hoopte op nog meer informatie. M. Verstraeten schrijft namelijk een boek over de geschiedenis van de Durme. Onder begeleiding van **Wies Creve** kwam hij nu een kijkje nemen in onze archieven. Hij schonk onze kring zijn boek “Het Molsbroek”!

Beste leden en sympathisanten welkom!

Ook dit jaar zal “Den Dhust” open zijn op de jaarmarkt, van 13 uur tot 17 uur.

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Wies Creve

De **Goedendag** !! 't Was warempel op 11 juli 1302 – verhaalt men nu – zeker géén goede dag als je zo een stuk onder je neus kreeg en nog minder als het op je lijf terecht kwam. Behalve dit legendarische wapen werden op die historische dag nog wel andere knotsen, messen, zeisen en wellicht zelfs zwaarden uit de kast gehaald!

Op 3 april jongstleden, de eerste zondag van de maand en dus de klassieke samenkomst in ons praatcafé “Den Dhust”, kregen we een cadeau van ons medelid **Rudy De Wever**: een korte steel, waaraan met een ketting een ijzeren bol met rondom uitstekende ijzeren pinnen bevestigd is. Algemeen wordt dikwijls aangenomen dat dit de fameuze “goedendag” zou geweest zijn. Niets is minder waar. Een dergelijk tuig heet in de wapenkunde, èn in de heraldiek, een “morgenster”... Plastisch uitgedrukt, als je het mij vraagt, maar moeilijk te begrijpen.

De echte “goedendag” was eigenlijk een met ijzer beslagen dikke knots aan een relatief korte steel. Uit die knots stak een stalen pin naar voor. Met dit wapen werd zowel gestoken als geslagen. Het moest dus op zeer beperkte afstand van de tegenstander gebruikt worden. En wie zoiets op of in zijn lijf kreeg, beleefde inderdaad géén goede dag!

*

Op zondag 1 mei, tijdens de zoals altijd druk bijgewoonde samenkomst in ons praatcafé “Den Dhust”, bezorgde ons medelid **William Buysse** onze Kring een aantal foto's. Hij kreeg die toegewezen door mevrouw **Rosine Ryckaert**, echtgenote van de betreurde ‘meester’ en fotograaf, **Gustaaf De Buck**.

Enkele van deze foto's hebben een niet te onderschatten waarde voor ons archief. Zo konden we bijvoorbeeld een fotografisch tijdschema publiceren van de Vierschaar: zoals ze er uitzag tot vlak na het einde van WO I, dan een korte periode ± 1920 tot 1937, om af te sluiten met het gerestaureerde gebouw dat we sedert dat jaar kennen.

We zijn mevrouw **Rosine De Buck-Ryckaert** zeer dankbaar omdat zij eraan dacht dat deze mooie documenten wellicht zeker en misschien beter in een heemkundig archief konden bewaard worden.

*

Op 3 juli volgde dan een cadeau van mevrouw **Marie-Jeanne Bracke** uit de Winkelwarande. Een verzameling uitgaven, getiteld ‘Encyclopedie van de 20^e eeuw’, die ons de gelegenheid zullen bieden lange tijd op te zoeken welke artikelen daaruit ons kunnen helpen om onze kennis over bepaalde gebeurtenissen te verruimen. Dit kan zeer van pas komen bij de redactie van onze publicaties. Hoewel deze encyclopedie toch wel enige waarde heeft, kunnen we hier toch nog aan toevoegen dat echtgenoot Eric Van Waes er bij was toen alles aan ons archief werd doorgegeven... Geen ruzie in het huishouden dus! Bovendien werden ons nog enkele zeer oude fotopostkaarten toegeschoven. Een paar daarvan kenden we reeds. Maar een foto van het smalle brugje op Terdonk dat naar het ‘eiland’ leidde, ontbrak zeker nog in onze verzameling!

*

In verband met ons artikeltje ‘Een raadseltje

op een glasraam' in ons tijdschrift nr. 2 van dit jaar, werd ons medelid **Jeroom Coppens** bij lezing direct wakker (hij is dat trouwens nog altijd) en liet ons weten dat hij K. Van Pottelberghe in de dertiger jaren van de vorige eeuw nog gekend heeft in de Kerkstraat. Hij heette inderdaad Karel (Charles in de kiezerslijst) en woonde samen met zijn broers en hun aller zuster als oprustgestelden in de Kerkstraat. En wel in een huis dat er toen stond, links als men vanaf de kerk vertrekt, iets voor de knik die de straat dan naar rechts buigt, en schuin tegenover het adres waar Jeroom toen woonde.

Iets later kregen we een uitgebreide telefoon van ons medelid **Gerard De Bruyne**. Die wist nog meer te vertellen, want het ging eigenlijk over familie van hem. Zijn grootvader was Petrus De Bruyne, gehuwd met Emma Van Pottelberghe. Nadat hij op de Langelede overleden was, ging zijn weduwe Emma een huis in de Kerkstraat betrekken, dat er nu nog altijd staat (huisnummer 37). Velen onder ons hebben daar verschillende opeenvolgende bewoners gekend, van wie de bekendste wel de fameuze Medard, handelaar in van alles en nog wat, was. Emma Van Pottelberghe woonde zo rechtover haar broers, die inderdaad in het huis daar tegenover woonden, zoals Jeroom Coppens zich herinnert.

De zus heette Justina, en vier broers heetten Gustaaf, Leo, Bernard en Karel. Allen, zoals men dat toen noemde, 'jonkheden', ongetrouwd. Niet te verwonderen dus dat ze weinig sporen hebben nagelaten, behalve dan het lidmaatschap in het Kerkbestuur van Karel, over wie wij het in ons glasraamartikeltje hadden. Gerard wist er nog bij te vertellen dat die Van Pottelberghe's, ook hun neven en nichten die op de Walderdonk in een huis vlak voor de hofstede Dierkens woonden – ietwat in een diepte gebouwd – een bijnaam hadden, naar goede 'Wabeekse' gewoonte. De man en de vrouw in de straat noemden hen 'de Stientjes'. Hadden ze misschien een voorvader die de naam Celestinus droeg, of een naam die daarop lijkt?

*

Ons bestuurslid **Yvonne De Maesschalck-De Coene** kwam in het bezit van een gasmasker zoals die werden gedragen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het werd haar overgemaakt door **Jacqueline Marquenie**, een echte Wachtebeekse die nu in Zelzate woont. Op de bodem van de beschermdoos waarin het masker zit, vonden we een etiketje met de naam van de waarschijnlijk veronderstelde gebruiker: TAEYMANS, A. 44044/V.60/394. Moerbeke-W. Diens vrouw was volgens onze Yvonne, die haar goed gekend heeft, Yvonne Verdurmen van de Papdijk.

Hoewel de meesten onder ons de oorlog 40-45 nog hebben meegemaakt, zullen toch maar weinigen zich kunnen voorstellen met welk materiaal men toen dacht aan scheikundige gasaanvallen weerstand te kunnen bieden. In ons museum wel even het bekijken waard.

*

Om maar te zeggen dat onze bestuursleden zeer actief zijn: **André De Vlieghe** had bij een uitstap naar het 'Muziekbos' in Ronse een ontmoeting met **Werner Willems**. Diens vader is ooit Belgisch kampioen boogschieten geweest. Werner had voor die sport blijkbaar minder belangstelling en had de reflex de toch wel kostbare boog van zijn vader (in 1972 met alle mogelijke snuffjes uitgerust – zo kennen weinigen onder ons dat) gewoon aan onze Kring te schenken. Waarvoor hartelijke dank... een aanwinst voor ons museum!

*

Op diezelfde zondag kregen we er een nieuw lid bij. De heer en mevrouw **Camiel De Smet-Himschoot** uit de Begonialaan te Zelzate betaalden graag op staande voet het inschrijvingsgeld. Maar het doel van hun komst was: de overhandiging van een lijvige bundel artikels, foto's en officiële verslagen over wat hier in het noorden van het Meetjesland is gebeurd, vooral naar het einde toe van Wereldoorlog II. We zullen tijd nodig hebben om deze omvangrijke verzameling papieren eerst te bekijken, te sorteren en daarna uit te vissen wat zou kunnen gepubliceerd worden in onze eigen publicaties. Hartelijk dank aan ons nieuw ledenpaar!

Een 'oude' Wachtebenaar ... E.H. ALFRED DE SMET

Wies Creve

Via "Kerk & Leven" van 8 juni 2016, dat onze vice-voorzitter Hubert van Kerckhove zuinig bewaard had, bereikte ons het bericht dat 'Fredje Smet' op zaterdag 28 mei te Gent overleden is. Voor de meesten van onze lezers zal hij vandaag wel een nobele onbekende geworden zijn. Zoals ik hem hier op mijn eerste lijstje noemde, 'Fredje' was exact de naam waarmee hij zijn hele jonge leven hier in het dorp werd genoemd en ook wel aangesproken.

Alfred De Smet werd geboren te Wachtebeke op 16 augustus 1923. Hij was nog zeer jong toen hij zijn vader, Maurits De Smet, al moest missen. Diens weduwe, Zoé heette ze, stond er als alleenstaande vrouw voor om voor zichzelf en haar zoon te zorgen. Een dergelijke situatie zien wij ook nu nog als weinig begerenswaardig. In die dagen was het een ramp. Sociale voorzieningen zoals wij die nu kennen bestonden toen nog helemaal niet. Alle mensen met dergelijke moeilijkheden konden alleen rekenen op de 'Commissie Openbare Onderstand' (C.O.O.) en als ze wat geluk hadden op de meevoelende dorpsgenoten. Die zorgden dan soms voor een oplossing – een nóódoplossing zou wel een beter woord zijn. Moeder Zoé werd door het toenmalig gemeentebestuur aangesteld als poetsdame in het gemeentehuis. Twee grote kamers op de eerste verdieping werden haar ter beschikking geteld als leefruimte. Tot Alfred in 1950 uit Wachtebeke vertrok heb ik hem daar altijd als bewoner van het gemeentehuis gekend.

In de gemeenteschool in het Rechtstro, de 'Walderdonkschool', bleek bij de onderwijzers van toen dat Fredje tot de beteren van de klas behoorde. Maar wie zou het op zich nemen de vlijtige en ernstige jongen verder te helpen in zijn ontwikkeling na zijn laatste schooljaar? Dat moet ongeveer 1937 geweest zijn. Hier komt onze legendarische dorpsfiguur Achiël Bracke voor de pinnen. Zie hiervoor ook ons

jaarboek nr 44, uitgegeven in 2011.

In dat jaar 1937 was Achiël, als onvermoeibaar medewerker en voorman van het ACV, danig bezig met het verwerven van populariteit met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 1938. Hij is trouwens in zijn opzet geslaagd, want hij werd met glans verkozen. Het was toen dat Achiël zich over het lot van Fredje ontfermde, samen met zijn vrouw – die haar hele leven lang bijna niets anders had gedaan dan aan 'liefdadigheid' meegewerkt. Het kinderloos echtpaar nam het op zich de bejaafde jongen naar de Grieks-Latijnse humaniora in het Sint-Vincentiuscollege te Eeklo te zenden. En Alfred heeft die zes jaren daar met brio doorlopen.

Het zal 1943 of 1944 geweest zijn dat Alfred, zeer tot vreugde van zijn moeder en van zijn weldoeners, ingetreden is in het bisschoppelijk seminarie. Op 3 juni 1950 werd hij tot priester gewijd en op 5 juni heeft hij hier in de Sint-Catharinakerk zijn eremis opgedragen, onder de pastoorsperiode van E.H. Julien Perquy. Maar het is wel diens voorganger, pastoor Charles Camerman, die Alfred in die richting heeft gestuurd – wat hij trouwens voor vele anderen hier ook al had gedaan.

Gedurende de zes jaren die Alfred in het seminarie doorbracht, genoot hij hier in Wachtebeke van alle vacaties. Die gebruikte hij ten dienste van het parochiewerk en ook voor de werking van de KSA. De weinigen onder ons die het meegemaakt hebben en nog in leven zijn zullen zich herinneren dat Fred fungeerde als 'onderchef' in die studentenactie, bij de kundige leiding van priester André Roets.

Na zijn wijding heeft Fred nog een paar maanden vacatie in Wachtebeke kunnen doorbrengen. Nadien hebben we hem amper nog gezien. Reeds op 26 augustus werd hij aange-

steld te Appels als onderpastoor. Op 30 april 1954 moest hij verhuizen naar Wichelen, en toen hij goed en wel geroedeerd was in zijn nieuwe functie werd hij benoemd in de parochie Sint-Vincentius te Gent op 31 juli 1957. Het jaar nadien, op Allerheiligen 1958, werd hij ook nog godsdienstleraar aan de Technische School Sint-Antonius in de Holstraat te Gent. De rotatie bij het aanduiden van zijn standplaatsen ging steeds maar sneller, want op 18 oktober 1962 kwam hij dichterbij ons postvatten te Ertvelde.

Zijn weldoener, om hem niet te noemen zijn pleegvader, Achiël Bracke, was in 1965 weduwnaar geworden en kon het hier te Wachtebeke alleen echt niet meer bolwerken. Hij was dan ook al 74 jaar oud geworden en vond het aangewezen zich in een rusthuis te laten verzorgen. Niemand kan het ons nu nog bevestigen, maar het vermoeden is sterk dat het onderpastoor Alfred De Smet is geweest die hem aanraadde het verzorgingstehuis in Ertvelde te kiezen! Dit ligt bijna voor de hand. Om welke reden hij dan toch in 1974 nog terug werd opgenomen in het klooster te Wachtebeke kunnen we alleen maar raden. Achiël is hier trouwens op 19 februari 1976 overleden. Bij zijn begrafenis heb ik pastoor Alfred De Smet een laatste keer teruggezien.

Pastoor De Smet. Inderdaad, want precies elf

maanden voordien, op 19 maart 1975, was hij benoemd als pastoor te Bavegem. Tot 1977 was dat een zelfstandige kleine gemeente met ongeveer 1500 inwoners. Sedert de fusies van de gemeenten werd Bavegem ingedeeld bij Sint-Lievens-Houtem. Fred De Smet is daar tot 3 oktober 1989 in functie gebleven. Na die 14 jaren dienst als pastoor heeft hij vanwege het bisdom eervol ontslag gekregen. Hij was dan 66 jaar oud.

Nergens ben ik aan de weet gekomen waar hij zijn verdere rustige jaren heeft doorgebracht. Hij werd toch gezegend, hoop ik, met een lengte van jaren... 92 werd hij! Dan heeft hij toch 26 jaar van zijn pensioen kunnen 'genieten'...

Het toeval neemt soms rare bochten. Net op 22 juni van dit jaar 2016 moest ik om een reden die hier niet ter zake doet in De Pinte een afspraak nakomen. En net op die dag verneem ik dat pastoor emeritus Alfred De Smet daar op woensdag 8 juni zijn uitvaartdienst gehad heeft. Hij is dus begraven in De Pinte. Dit laat ons toe, tot het tegendeel bewezen wordt, dat Fredje zijn laatste, naar wij hopen rustige jaren, in een verzorgingshuis in De Pinte heeft doorgebracht. Hij is overleden te Gent, dus in een ziekenhuis waarschijnlijk, op zaterdag 28 mei.

Zoals het toeval, kan ook het leven soms rare kronkels tekenen...

EEN ANDERE 'DRAAIPUT' ?

Wies Creve

Eigenlijk zou ik als auteur van deze lijnen ons medelid Jeroom Coppens moeten vermelden. Wat nu volgt danken wij uitsluitend aan zijn onverwoestbaar geheugen... en dat is nu al meer dan zes jaar ouder dan het mijne!

Heemkunde moet de lezer(es) van dit blad niet gelijkschakelen met 'geschiedenis'. Hoewel die ook steeds maar geschreven wordt na de feiten... Wat hier in onze heemkundige publicaties verteld wordt, is dikwijls alleen maar

voortgekomen en genoteerd als iemands herinnering, nog vaker als weergeven van verhalen die algemeen de ronde deden. Wie ooit de prettige film 'My fair Lady' heeft gezien, zal zeker nog terugdenken aan de zin die de leerlingen van de prof een na een moesten herhalen: 'het Spaanse graan heeft de orkaan doorstaan'. Bij de vierde poging werd dat al zoiets als 'de orka krijgt in Spanje geen graan'...

Jeroom Coppens liet ons weten – niet veront-

waardigd, maar de waarheid moet haar recht krijgen – dat hij niet (in schoolslag) tot in Mendonk zwom, maar tot aan de sluis in Terdonk, een tocht van ± 5 km!

En dat hij al, samen met Maurice Geldof en met Jozef De Pauw, in de fameuze ‘draaiput’ zwom van toen hij 12 jaar oud was! Er waren daar helemaal geen ‘draaikolken’ zoals werd verteld. Verteld door bange ouders, tantes en nonkels, leraars en nonnen, die de kinderen om diverse redenen van het ‘water’ wilden weghouden.

Nee, zegt Jeroom, het draaide daar niet, er werd gedraaid. Hijzelf, en medeburgers van zijn leeftijd misschien, hebben het nog meegeemaakt. In onze ledenlijst kan ik nog amper twee mensen vinden die kunnen bevestigen wat Jeroom nog wist: dokter Dewaele en juffrouw Valerie!

Het ‘draaide’ allemaal hierom: in het seizoen werden heel wat suikerbieten naar de suikerfabriek in Moerbeke aangevoerd met binnenscheepen. Of die nu uit de richting Winkel en Men-

donk of anders ook vanaf de Sluize aangevoerd werden, speelt hier geen rol. De schepen moesten na het lossen van hun lading terugkeren... en aan de suikerfabriek was er geen mogelijkheid om terug te keren, want men kon daar niet ‘draaien’! Dus werden de schepen of soms wel scheepjes, die dan na het lossen leeg waren, gewoon met de poep naar voor tot hier gesleept, waar ze, na ‘draaien’, hun reis naar huis op de gewone manier konden verder zetten.

De schepen (of boten, zoals men ze hier algemeen noemt, hoewel ze een gemiddelde tonnage hadden van amper ± 60 ton, zegt Jeroom) kregen bij deze operatie een hulproer aan de boeg. Zo konden ze bestuurd worden. Ze werden in de Langeledevaart geduwd en konden dan in de gekozen richting hun vaart verder zetten. Jeroom deed ons opmerken dat er later dichtbij de suikerfabriek in de Moervaart ook een ‘draaiput’ werd aangelegd. Dat weten de meesten onder ons ook wel. Dat die draaimogelijkheid er niet altijd is geweest, weten alleen de ‘negentigers’ nog!

In Vlaanderen Vlaams !

Wies Creve

Deze kreet kennen we sedert lang, en sedert onze jeugd vonden wij hem niet onterecht geslaakt, want ons taalgebruik was dan nog doorspekt door Franse woorden en uitdrukkingen. Niet te verwonderen, als we er de geschiedenis – en zeker die sinds 1830 – even op navlooiën. En eveneens terecht, zijn de meeste Franse parasieten er intussen wel uitgegooid. In het secundair onderwijs werd ons zoveel als mogelijk bijgebracht dat we nu toch wel best onze eigen taal gebruikten. Dus: niet meer onze “velo”, maar beter: onze “fiets”.

Wie daarbij een essentiële en praktische bijdrage heeft geleverd, is onze bekende en alomgewaardeerde **dokter Richard Dewaele** (nu reeds een felle negentiger) die indertijd bij een

bezoek in de Kleistraat in de bocht naar rechts een houten plakkaat aantrof, met volgende tekst: “Chasse interdite”. Hij dacht toen: wie van ons moet dit begrijpen? Misschien alleen maar die opgepoetste nieuwe rijken die hier in onze bossen komen jagen en die wellicht geen Vlaams verstaan? Dus vulde de dokter met verf het plakkaat maar aan. Er stond dan: “Chasse interdite aux éléphants”. Een week nadien was het bord verdwenen. Een mooi heemkundig voorbeeld van eigenwaarde!

We zouden eigenlijk meer van eigenwaarde bewust moeten zijn: want... een “fiets” ligt voor velen toch ook niet meer zo in de mond: mijn “bike” klinkt nu beter!

DEN DHUST

Luc. De Maesschalck

De talrijke bezoekers van ons praatcafé staan wellicht nooit stil bij de vraag waar de naam *Den Dhust* vandaan komt. Voor wie enigszins op de hoogte is van het Wachtebeekse dialect, is het vanzelfsprekend: '*gruut'n dust hebben*', betekent immers 'grote dorst hebben'. Een toepasselijker naam voor het praatcafé van de heemkundige kring kon men toch niet vinden? Inderdaad, maar er is meer. Want waar komt die 'h' vandaan in de naam? Minder bekend is wellicht dat 'Dhust' een Wachtebeeks toponiem is, anders gezegd: een plaatsnaam van een landelijk terrein in onze gemeente. Iedereen kent wel de Melkerijstraat. Waar deze straat een bocht maakt naar links, richting Langeledevaart (en daar trouwens ook de naam Langelede aanneemt), komen we in de 'echte' Dhust terecht: de strook land gelegen langs de baan, tussen genoemde bocht en de Langelede vaart. Hoe groot dat betrokken gebied in feite is (of was), is niet uit te maken: er zijn weinig vermeldingen van teruggevonden en geen kaartgegevens. Erik De Smet vermeldt het woord niet in de door hem opgestelde lijst van toponiemen¹. Het is wel terug te vinden in het landboek van 1662, zoals dit door Werner De Coninck werd heruitgegeven, samen met de bijhorende kaarten gebaseerd op een atlas uit de achttiende eeuw². Van perceel 10 van het tweeënveertigste beloop wordt daar gezegd dat noordwaarts ervan *de Hurst* ligt. Wat in de praktijk betekent, gezien de bijgevoegde kaart, dat de Dhust eigenlijk in het drieënveertigste beloop moet gelokaliseerd worden, noord de in 1861 aangelegde spoorlijn. Maar in dat beloop wordt de naam dan weer niet vernoemd. Het volledige gebied was toen nog eigendom van de abdij van Marquette.

Uit het vorige blijkt dat de naam *Dhust* niet de originele is: het is de samentrekking van twee woorden: *De Hurst*. *Hurst* op zijn beurt komt van het Germaanse *hursi* en betekent *een met struikgewas begroeide opduiking in moerassig terrein*³. Een beetje zoals een donk dus. Wanneer *De Hurst* een *Dhust* werd, is niet meer te

achterhalen, maar het moet dus na het opstellen van de landboeken van 1662 geweest zijn. Het struikgewas vinden we de dag van vandaag niet meer terug: voor zover het terrein niet door bebouwing ingenomen is, is het landbouwgrond. Om na te gaan of er van de oorspronkelijke betekenis van de naam nog een restant op het terrein terug te vinden is, de opduiking dus, kunnen we de topografische kaart van België te raadplegen waar de hoogtelijnen op afgebeeld zijn. Het zal duidelijk wezen dat het plaatselijke reliëf – in dit geval kan men beter van microreliëf spreken, aangezien de hoogteverschillen relatief beperkt zijn en met het blote oog nauwelijks waarneembaar – in de loop der eeuwen wel enigszins kan gewijzigd zijn. Bovendien zijn de oudste topografische metingen nog niet erg oud. Op de kaarten uitgegeven eind jaren 1940 / 1950 komen ze nog voor: de eerste waterpassing van 1863. De hoogtes zijn daar aangegeven om de meter. De huidige kaarten zijn gebaseerd op de Tweede Algemene Waterpassing (TAW) van 1948 – 1953 en daarop zijn de hoogteverschillen om de 1,25 meter weergegeven. Bovendien zijn deze kaarten voor ons doel moeilijk te gebruiken, omdat het beschouwde gebied in een uiterste hoek van de kaarten voorkomt en daardoor moet samengesteld worden door twee of drie kaartbladen te gebruiken (meer bepaald kaart 14, bladen 3-4 en 7-8). Een samengestelde kaart, met de hoogtelijnen volgens de waterpassing van 1863, werd door de heemkundige kring reeds vroeger gepubliceerd⁴. Een kopie is hierbij gevoegd; het betrokken gebied is omcirkeld. Hieruit blijkt dat genoemd straatgedeelte ligt op een hoogte van 7 meter, terwijl het omliggende gebied slechts de 6 meter bereikt. Enkel ten westen, aan de overzijde van de Langeledevaart, treffen we terug een 7 meter lijn aan. Met wat goede wil kunnen we dus zeggen dat de Dhust nog altijd zijn naam eer aandoet.

Welke betekenis hadden de respectabele stichters van ons praatcafé nu voor ogen bij de

naamgeving? Daarvoor kunnen we enkel te rade gaan bij een paar ‘anciens’ die het nog meegemaakt hebben. Eén daarvan is ons bestuurslid Wies Creve. Om te beginnen wist deze te vertellen dat de naam gegeven is in 1999, toen verhuisd werd van de oorspronkelijke lokalen in de oude jongensschool in het Rechtstro naar de huidige lokalen in het vroegere OCMW gebouw. En er werd gekozen voor *Den Dust*, naar hierboven genoemd Wachtebeeks dialect. Maar dat was zonder onze toenmalige voorzitter Cesar David gerekend, die duidelijk van het bestaan van de plaatsnaam *Dhust* op de hoogte was. En aangezien het in ere houden van plaatsnamen of toponiemen ook tot het werkterrein van een

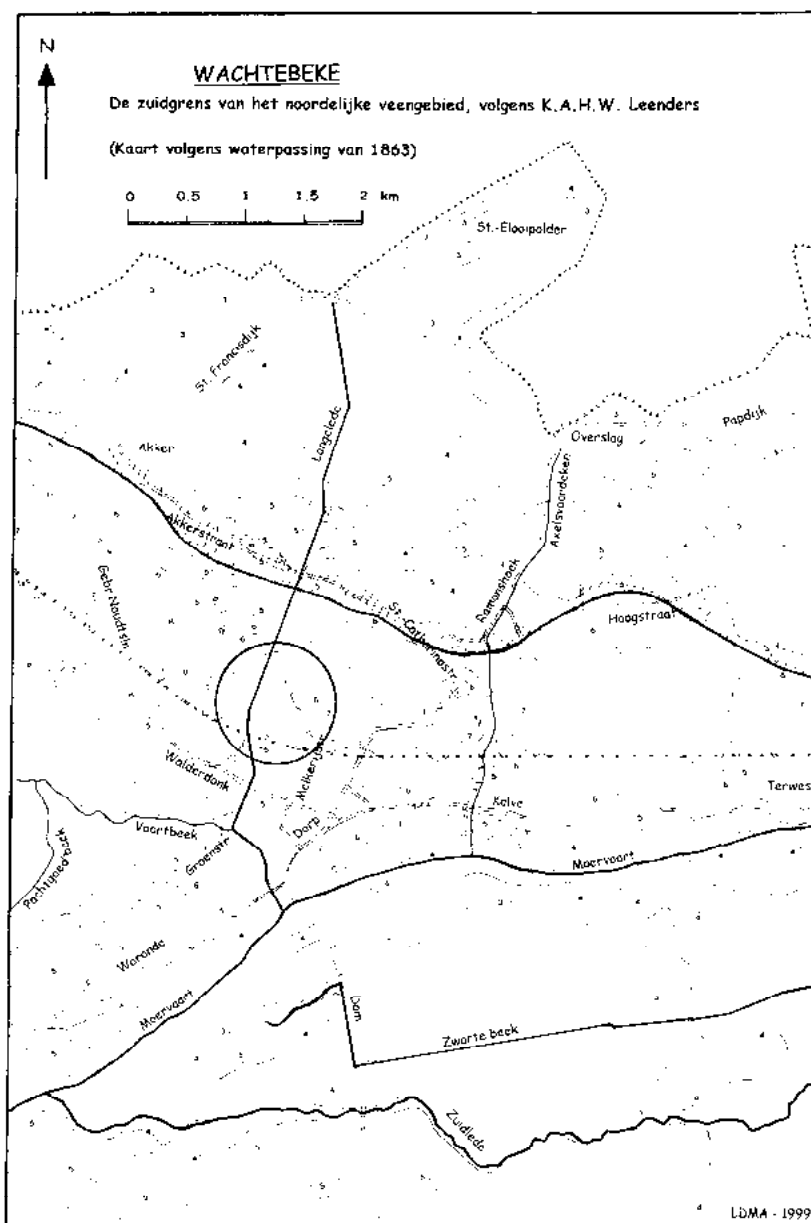
heemkundige kring behoort, werd *Den Dust* – zonder ‘h’ - omgetransformeerd tot *Den Dhust* – met ‘h’. Waardoor men twee vliegen in één klap sloeg. En deze plaatsnaam (nog) niet helemaal verloren ging.

¹ DE SMET E., *Bijdrage tot de toponymie van Wachtebeke*, Jaarboek nr. 9 HK “Oud Wachtebeke”, 1975.

² DE CONINCK W., *Langs Wachtebeekse wegen. Een heemkundige wandeling anno 1662*, Jaarboek nr.23 HK “Oud Wachtebeke”, 1989, pg. 111.

³ VAN DE VELDE J., *Bijdrage tot de microtoponymie van Wachtebeke*. Universiteit Gent, onuitgegeven scriptie tot het behalen van het diploma van Master in de Taal- en Letterkunde, 2010-2011, pg. 26.

⁴ Zie DE MAESSCHALCK L., *Over Moeren, Turfvaarten en rebelse Gentenaars. Wachtebeke in de middeleeuwen*. Jaarboek HK ‘Oud Wachtebeke’, Wachtebeke, 1999, pg. 18

BEELDEKENS UIT ONZE KINDERJAREN

Paul Hesters

VILLA “BUKT ULDER”

Wij hadden niet het geluk dat onze grootouders dicht bij ons woonden. Langs vaderszijde hebben wij onze grootouders nooit gekend, zij waren reeds in de jaren dertig overleden. Langs moederszijde hadden wij meer geluk. Mijn grootmoeder langs moederszijde hebben wij nooit gekend: zij overleed een paar maanden na mijn geboorte. Of het aan mij gelegen was weet ik niet! Ik was bij mijn geboorte zo pietluttig klein dat men mij geen overlevingskans gaf. Zij heeft er misschien teveel mee ingezet. Ik was immers haar eerste kleinkind. Het was daarbij oorlog en dan ontbrak soms de juiste voeding of medicatie. Toch heb ik het gered en daar ben ik niet rouwig om.

“Peet Bracke”, zo hoorden wij ons grootvader noemen, woonde in Moerbeke. Dit was toch een achttal kilometers van onze woonst te Wachtebeke. Het gebeurde dan ook niet iedere week dat wij een bezoek brachten aan het geboortehuis van ons moeder. Toch verlangden wij er naar om een bezoek te brengen bij peet Bracke. Het was een andere woonplaats, het was ruimer van omgeving en de woning was een typische “keuterboerkens”-woning van rond 1900. Wij woonden toen al in een woning met een volwaardig verdiep. Rond Allerheiligen was het een vaste gewoonte, een soort traditie, om de familiebanden wat nauwer aan te halen. Doch op zulke momenten was het niet zo aangenaam. Meestal slecht weer en vroeg donker wat ons belette om een grondige blik te werpen op het erf. Die verkenningsronde was weggelegd voor de zomermaanden, dan konden wij aan de rabarber of aan de jeneverbesen zitten die op ieder “boerendoeninksken” steevast aanwezig waren. Toen hadden wij ogen en monden tekort.

Het was midden november, zoals ieder jaar werd de “dreupeltocht” voor onze ouders en de “cenzentocht” voor ons richting Moerbeke

Zicht op de achterzijde van “villa bukt ulder”. De woning stond op de plaats waar nu Keizershoek nr. 14 is.

aangevat. 't Was tegen 't vliegplein van Moerbeke, dat ons moeder was geboren. In de volksmond en volgens de straatnaam “Keyzershoek”. Hoe zij aan die naam gekomen zijn wisten wij toen niet maar een keizer was voor ons een zeer voornaam persoon. Dat de keizer in die straat zou gewoond of verbleven hebben konden wij ons moeilijk voorstellen. Het woonhuis van ons grootvader was met moeite te bekennen vanaf de straatzijde. Het stond zeker een kleine meter lager dan het straatniveau en voor de woning stond een haag. Wij moesten de wereld nog verkennen, niets zou aan onze aandacht ontsnappen. “Houd ulder vast want wij zijnder al” deed ons vader opmerken. Wij zaten achterop zijn “baanvelo” met ons voeten in zijn “velozakken”. “Tekken sta nie open” murmelde ons vader terwijl hij voorzichtig trachtte te stoppen om te beletten dat wij kennis zouden maken met de straatstenen. Ha ja nu zag ik het, er stond een huis achter de “weire” er was zelfs een voordeur en drie vensters.

Wij stonden nog niet met ons beide voeten op de grond of “maekt dadde stil zijt en beleefd en dak geen klachten hore” sprak ons vader terwijl zijn blik niet veel goeds voorspelde. Een

drietal meter schuin voor de achterdeur stond iets gewikkeld in stro met daar rond enkele “balen”. “Pa wa es da” vroeg ik nieuwsgierig? “Da es de pompe en da stro en die baelen es omdat de pompe nie zoe vervriezen” klonk het uit vaders mond. Dat hadden wij thuis nog nooit gezien.

De waterpomp stond bij ons aan de pompsteen in huis. Wij hoorden wat gestommel in huis en onze nonkel Miel riep : “*Pas op veur ulder kop, bukt ulder en let op de zulle, dadde nie strui-kelt*”. Bij die woorden zakte ons vader door zijn knieën en schreed naar binnen terwijl hij angstvallig naar de grond keek. Het deurgat was gemaakt op de maat van onze voorouders die in gestalte ruim moesten onderdoen met ons vader. De “zulle” was een struikelsteen want die lag hoger dan het “plansier” buiten. Het was kwestie van niet te veel water binnen te krijgen wanneer de weergoden hun watersluizen openzetten. De vloer in het achterhuis lag nog eens een aantal centimeters lager dan het “buitenplansier”. Kwestie van met uw hoofd niet tegen de balken van de zoldering te stoten. “*Kom binnen want tes veel te koud buiten*” zei ons tante Reine. Op de voetmat, eigenlijk een oude “bale” met gaten in, probeerden wij onze voeten af te vegen. De warmte uit de woonplaats kwam ons reeds tegemoet. Wij werden een plaats toegewezen en daar zouden wij, volgens ons vader, moeten blijven

zitten. Ik had al geen zittend gat, wat moet een kind dan doen? ? ? “*Doe ulder veste en frak wat uit anders krijgde kou als ge terug buiten komt*” waren de bezorgde woorden van ons tante. Peet Bracke zat in een gevlochten zetel naast de Leuvense stoof. De stoofpot liet reeds zijn blozende wangen zien en nodigde uit om dichters te schuiven. Doch mijn plaats was aangewezen en de eerste ogenblikken moest ik er niet aan denken deze te verlaten. Peet die in zijn zetel zat sliep gelijk een muis in het meel. Bezoek aan huis betekende dat de mogelijkheid werd geschapen om aan een “dreupel” te geraken. Daar was peet niet vies van. Wij moesten het stellen met een “lemenadeken”. Toch nog altijd beter dan water van de “pompe”. Er werd van alles verteld onder de grote mensen er zorg voor dragend dat wij daar niet teveel van begrepen.

In eerste instantie gingen mijn ogen de omgeving aftasten. Op de schouw stond een beeld van een boer met een paard die aan het ploegen was. Dat beeld heeft mij altijd gefascineerd. In de spiegel aan de schouw, die wat naar voren overhelde, kon men een blik werpen op de Leuvense stoof. Boven de spiegel hing ons “Here” wat mistroostig te staren.

De stoof was geen nieuws voor ons, daar waren wij thuis ook mee vertrouwd. Naar de koolbak, de “koolschuppe”, de “vuurtange” om de “zenders” uit de stoof te halen en het

Leuvense stoof met alle attributen erbij.

“ijzerken” om de schele van de stove op te lichten moest niet lang gezocht worden. De “schrabieldenbak” van de stoof stond wat uitgeschoven om de stoof beter te doen trekken. De ovensteen warmde zich op terwijl de warmte van de oven zijn weg zocht in de woonplaats. In de hoek naast de schouw stond een commode met daarop een “vase” en een “kaderken” met een foto in van peet zijn vrouw, ons grootmoeder. Zij zag er niet te vriendelijk uit, later heeft ons moeder dat bevestigd. Op de zijmuur hing een grote kader met een zeer oud mens in, zij droeg zo een speciaal “mutseken”. Uitleg moesten wij daarover niet vragen maar later vernam ik dat dit ons grootmoeder haar moeder was “Tiele de Wilde”. Twee kaders met wat levenswijsheid smukten de ganse muur op. De ene tekst luidde als volgt: *“Daar alleen kan liefde wonen, daar alleen is ‘t leven goed, waar men stil en ongedwongen alles voor elkander doet”*. Wat op het ander kader stond kan ik mij niet meer herinneren. De geverfde binnendeur tussen de

woonplaats en het achterhuis had ook haar beste tijd gehad. Uit den haak en van boven en van onder met een kier trachtte zij toch haar taak van deur te vervullen.

De volgende deur gaf uit op de slaapkamer van peet Bracke. Daar konden wij alleen ons fantasie laten werken. In dat heiligdom als kind binnen geraken was reinste zelfmoord. Wat wij zeker wisten was dat met nieuwjaar uit die kamer de “censen” en de “pompkoeken” zouden komen. Het bedde zou een “twijfelaar” geweest zijn. Toch heb ik peet nooit zien twijfelen als hij nen dreupel dronk. In de volgenden hoek zat de voordeur met daarboven een palmtakje. Die was waarschijnlijk nog in geen jaren open geweest. Ik geloof dat zij zelfs dichtgeverfd was. Het schijnt dat deze alleen opgedaan werd wanneer er iemand uitgethuwd werd of wanneer men een overledene moest ten grave dragen. Naast de deur hing een “palmel”: dit was een kader met verschillende familiefoto’s. Dat lokte onze aandacht.

Deur van de bakoven met aan de zijkant een deel van een haardplaat.

Dit was een reden om van onze stoel te komen. De trouwfoto van pa en ma alsook die van haar zuster en haar twee broers staken vooraan. Enkele soldatenfoto's en andere familiekiekjes vervulde het geheel. Door de venster zagen wij alleen de "weire" en als een boer passeerde met zijn kar en paard konden wij nog een glimp van dit gebeuren opvangen. Het ijzer dat midden in het raam zat en diende om de "blaffeturen" aan de binnenkant vast te maken trok ook onze aandacht. Rolliiken waren modern en dat kon men hier niet verwachten. Gordijnen beletten dat men van buiten uit zicht kreeg in de binnenkant van de woning.

De verlichting van de kamer bestond uit een witten "blekker" met een klein gloeilampje. Wilde men meer licht dan zette men de scheel van de Leuvense stoof wat opzij en liet zo de gloei van de kolen weerkaatsen op het geverfde plafond, zo kon men elkaar wat beter zien.

Wat gezouten "buikstik", een halve "ast", een paar ringen droge worst samen met een "voorhepsken" verraadden dat er nog meer vlees in de pekelbak zat. Dit was niet nieuw voor ons. Thuis werd menig varken gekeeld. Op de muur tussen de voordeur en het venster hing een oude "reglateur". Nonkel Miele speelde met de duiven en naar het schijnt had hij deze horloge gewonnen met het duivenspel. Hij moest wat scheef hangen of hij liep niet goed verklaarde nonkel Miele toen ik hem er op wees dat die reglateur scheef hing. De aan-

dacht van ons vader verslapte naarmate er meer "dreupels" gedronken werden. Wij waagden ons van de stoel die ons werd aangewezen bij het binnenkomen. Zo hadden wij de gelegenheid om eens in het achterhuis te kijken. Het was daar niet warm maar onze speurtocht konden wij, bij wijze van spreken, ongestoord verder zetten.

Rechts was de kelderdeur. Zij stond nog op een kier omdat ons tante Reine de fles dreupels uit de kelder had gehaald. Een schuine blik naar binnen werpende zagen wij de pekelbak, ons wel bekend van thuis, samen met enkele zaanpotten. Een schab met wat potten en

De haardschouw met de borden en daarop enkele oude foto's van de familie.

pannen op en daaronder op de grond een paar melkkannen. Veel tijd kregen wij niet want als het te stil was zou het ook opvallen en konden wij vervroegd onze stoel in de woonplaats opzoeken. Op die muur hing een kapstok met enkele "floeren" vesten en een paar mutsen. Dezelfde kant liep een trap met een drietal treden naar de "vaute". Dat was naar het schijnt het heiligdom van nonkel Miel en tante Reine. Dat betreden zou een doodzonde geweest zijn. Onze neus wees al richting de trap naar boven. Een "houten valle" belette ons het zicht op de zolder. Doch konden wij niet aan de drang weerstaan de valle op te lichten. Door een spleet zagen wij een open zolder met in de hoek een klein houten kamertje. Op de dwarsbalk van het gebinte hingen een pak "balen". Een paar zwarte koffers met enkele manden maakten het meubilair uit van de zolder. Rap naar beneden voordat men ons betrapte.

Wij struikelden bijna over peet zijn “*kloffers*” en over de mat, beter gezegd de *bale*, waar wij bij het binnenkomen onze voeten, zo goed als het mogelijk was, hadden afgeveegd. Ik voelde zo den trok vanonder de buitendeur komen.

Ik keek nog even goed en zag een stuk jutezak in een opening aan de vloer en de muur zitten. Ik had reeds gehoord van “*het gotgat*”. Omdat de vloer lager lag dan de “*zulle*” moest men het schuurwater uit de woning langs een opening in de muur naar buiten werken. Dit noemde men dan een “*gotgat*”. De bale in die opening diende om den “*trok*” van buiten tegen te houden en er ook voor te zorgen dat ratten en ander ongedierte moeilijk langs die weg in huis konden komen. Het kleine venster dat uitgaf op het hof was tezelfdertijd de enige lichtinval in het achterhuis. Een arduinen pompsteen deed dienst als vaatwas. Het water moest men buiten aan de pomp ophalen. Een paar emmers reservewater stonden klaar ingeval het buiten te koud was om de pomp op te houden. Het afwaswater liep door een loden buis direct naar buiten. Een rek met wat potten en pannen en een houten stellage waarin wat potdeksels zaten lieten vermoeden dat dit de kook- en afwashoek was.

De muur rechtover de trap was een weinig verbouwde open haard van vroeger. In gestookt werd er niet meer maar de haardplaat was nog aanwezig. De haak waaraan de papketel of wafelijzer voor de haard werd gehangen was nog aanwezig. Recht in de haard, op een kleine meter hoogte was een metalen deurtje. Nieuwsgierig zoals ik steeds was kon ik het niet laten dit te openen. Een donker hol met daarin enkele bakvormen en stenen potten om vlaaien in te bakken was het grootste deel van de inhoud van die ouderwetse bakoven. Door het openmaken van het bakovendeurtje had ik bijna de “*zoutvalle*” die aan de zijkant van haard hing niet gezien. Ze lag bijna op de grond. Een paar zinken emmers met nog een “*melkkanne*” en een oude koelbak vulden de volledige opening van de haard.

Foto op de voorpagina: Gelijkaardige woning als die van mijn grootvader op Keizershoek. Deze woning is gelegen in het “Meetjesland” op de Kruisstraat en bewoond door Lucien De Vos. Merk links de aangebouwde bakoven.

Een kleine commode, in de hoek tussen de haard en de woonplaats, die wat overhelde naar achter met ongelijke poten had ook haar beste tijd gehad. Ik hoorde regelmatig lachen in de woonkamer. Dit betekende dat men mij uit het oog had verloren. Mijn studieronde kon ik nu gerust veder zetten. Nog een *kramiekel* tafeltje met daarop een gasvuur met twee beken moest er voor zorgen dat in de zomer de stoof niet moest branden wanneer er gekookt werd. De tijd was daar stil blijven staan. Daar hadden drie generaties De Vos het levenslicht gezien en hadden peet Bracke en Wieze Vos, zo noemde men ons grootmoeder, ook hun best gedaan bij het uitbouwen van een groot gezin. Ondertussen was het reeds een half uur later en het begon te “*deemsteren*”. Een laatste oogopslag bracht een grote familiefoto in mijn vizier, die hing boven de deur naar de woonplaats. Allemaal personen rondom een oud mens geschaard. “*Waor zitte gij daere*” hoorde ik ons vader roepen. Oei ’t was verre gedaan mee rond te snuisteren. Toch wilde ik meer weten van die foto met al die mensen op. Daarop zei nonkel Miele “*tes de famielefoto van de Vozzen, in tmidden zit Thiele de Wilde en al die daar bij staon zijn haar kinders, mijn moedere staot er ook bij*”.

“*Pak maer ao veste en doe ao handschoenen maer aen*” sprak ons vader op haastige toon. Nu moest het ineens allemaal snel gaan. Ofwel was de flesse dreupels leeg of was hij over tijd om naar huis te gaan. Na zo een toon van ons vader moest er niet geleuterd worden het was richting Wabeke geblazen. “*Pas op dat ulder bukt of get een buile*” waren de laatste woorden van peet en nonkel Miele bij het buiten gaan.

PS. Die familiefoto van “*de Vozze*” heb ik nu in mijn familiearchief met alle gegevens die er bij hoorden. Thiele de Wilde haar man heette De Vos Leopold Fideel Armand Constant. Het schijnt dat de koning van België zijn peter geweest was. Hij was de zevende zoon in het grote gezin.

Het bestuur van de Heemkundige Kring De Vierschaar vzw

www.hk-devierschaar.be

Guy Hoebeke Voorzitter	Walderdonk 62 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 05 38 guy.hoebeke@telenet.be
Hubert Van Kerckhove Ondervoorzitter	Molenhoek 9A 9185 Wachtebeke	Tel. 0475 40 30 23 hubert.vankerckhove@telenet.be
Luc. De Maesschalck Secretaris—Redactie	Marcel Herpelinckstraat 28 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 07 23 brigitte.dm@telenet.be
Jacques De Smet Penningmeester	Molenhoek 4 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 08 55 jacques.desmet97@gmail.com
Wies Creve Redactie	Winkelwarande 76 9042 Sint-Kruis-Winkel	Tel. 09 345 72 27
Yvonne De Maesschalck-De Catering	Coene Rechtstro 10 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 03 62
Roger Creve Museum	Dorp 68A 9185 Wachtebeke	Tel. 09 345 06 12 creve.r@outlook.be
André De Vliegheer Barman	Azalealaan 3 9185 Wachtebeke	Tel. 0486 36 32 77 andre.de.vliegheer@pandora.be
Luc Roels Museum	Hospicestraat 21 9180 Moerbeke	Tel. 0496 46 51 15 luc.roels49@gmail.com

Lid worden kan door betaling van €12 per jaar aan één van onze bestuursleden of op rekening BE09 4482 5943 2157 van de Heemkundige Kring De Vierschaar vzw, Godshuisstraat 13 9185 Wachtebeke.

Voor deze bijdrage krijgt elk lid het jaarboek en 3 nummers van ons tijdschrift.

Elke 1e zondag van de maand van 10.00 tot 13.00 uur is iedereen welkom in onze praatherberg « Den Dhust », in ons documentatiecentrum en onze tentoonstellingsruimten, in het oude rusthuis « De Mey ».

Verantwoordelijke uitgever : Jacques De Smet.

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn eigen bijdragen

